

EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 24.7.2013
COM(2013) 550 final

2013/0265 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

**par starpbanku komisijas maksām, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumu
darījumiem**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SWD(2013) 288 final}

{SWD(2013) 289 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Šā priekšlikuma mērķis ir palīdzēt izveidot Eiropas Savienības mēroga maksājumu tirgu, kas ļaus patērētājiem, mazumtirgotājiem un citiem uzņēmumiem pilnībā izmantot ES iekšējā tirgus sniegtās priekšrocības, tostarp e-komerciju, atbilstīgi stratēģijai “Eiropa 2020” un Eiropas digitalizācijas programmai.

Lai to panāktu un lai karšu maksājumu instrumentu jomā, kā arī attiecībā uz bezsaistes, tiešsaistes un mobilajā vidē veiktiem kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem veicinātu ES mēroga pakalpojumus, efektivitāti un inovāciju, vajadzētu būt juridiskai skaidrībai un vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem. Turklāt būtu jāaizliedz darbības noteikumi un citi nosacījumi, ja tie neļauj patērētājiem un mazumtirgotājiem iegūt precīzu informāciju par maksu, kas jāmaksā saistībā ar maksājumu darījumiem, un ja tie kavē pilnīgi efektīva iekšējā tirgus radīšanu.

Vispārīgais konteksts

Privātklientu maksājumu regulatīvā un tiesību aktu sistēma ES ir attīstījusies pēdējos 12 gados, un pārejai uz euro šajā procesā bija paātrināša ietekme. Regula (EK) Nr. 2560/2001, kurā paredzētas vienādas maksas iekšzemes un pārrobežu darījumiem euro, sekmēja turpmākas iniciatīvas saistībā ar iekšējā maksājumu tirgus izveidi.

Regulatīvo un tiesību aktu sistēmu papildina tās daudzās lietu izmeklēšanas un lēmumi privātklientu maksājumu jomā, ko Komisija pēdējo desmit gadu laikā veikusi saskaņā ar ES tiesību aktiem konkurences jomā.

Droši, efektīvi, konkurētspējīgi un inovatīvi elektroniskie maksājumi par visām precēm un pakalpojumiem ir ļoti nozīmīgi iekšējā tirgū, un tam ir arvien lielāka ietekme, jo pasaule pāriet no tirdzniecības klātienē uz e-komerciju. Šajā sakarā tāda iekšējā tirgus izveidi, kas efektīvi darbojas maksājumu karšu jomā, kavē plaši izmantotā konkrētu ierobežojošu darbības noteikumu un prakses izmantošana. Šādu noteikumu un prakses rezultātā patērētājiem un mazumtirgotājiem trūkst informācijas par darījumu izmaksām un cenu noteikšanu, un tādējādi tirgus rezultāti nav optimāli un cenas nav noteiktas efektīvi.

Viena no galvenajām praksēm, kas traucē izveidot integrētu tirgu, ir plaši izplatītā daudzpusējo starpbanku komisijas maksu "četrus pušus" shēmas izmantošana, kura ir visizplatītākais karšu shēmu veids. Tās ir starpbanku komisijas maksas, par kurām panākta kopīga vienošanās un kuras parasti piemēro starp maksājumu instrumentu pieņemošajiem pakalpojumu sniedzējiem un maksājumu instrumentu izdodošajiem pakalpojumu sniedzējiem, kas pieder konkrētai shēmai. Šādas starpbanku komisijas maksas, ko maksā pieņemšie maksājumu pakalpojumu sniedzēji, ir daļa no maksas, kuru tie uzliek tirgotājiem (tirgotāja apkalpošanas maksa jeb *MSC*) un kuru tirgotāji savukārt iekasē no patērētājiem. Tādējādi augsto starpbanku komisijas maksu, ko maksā tirgotāji, dēļ pieaug preču un pakalpojumu galīgās cenas, ko maksā visi patērētāji. Šķiet, ka praksē konkurence starp karšu shēmām ir lielā mērā vērsta uz to, lai pēc iespējas vairāk izdodošo maksājumu pakalpojumu sniedzēju pārliecinātu izdot to kartes, kas parasti — atšķirībā no ierastās cenu disciplinējošās ietekmes, kāda ir konkurencei tirgus ekonomikas apstākļos — rada *augstākas*, nevis *zemākas* maksas.

Pašlaik ES nav spēkā tiesību akti, kas regulē starpbanku komisijas maksas, izņemot netiešā veidā Dānijā attiecībā uz *MSC* par klātienē veiktiem darījumiem. Tomēr daudzas valstu konkurences iestādes, tostarp Apvienotajā Karalistē, Vācijā un Itālijā, ir iesaistītas pašlaik

notiekošās tiesvedībās, kas saistītas ar konkurences tiesību aktu piemērošanu. Daudzās dalībvalstīs, tostarp Polijā, Ungārijā, Apvienotajā Karalistē un Itālijā arī pašlaik pieņem tiesību aktus.

Ietekme uz patērētājiem

Starptautiskās komisijas maksu izraisītais cenu pieaugums kaitē patērētājiem, kas parasti nav informēti par maksām, kuras no tirgotājiem tiek iekasētas par izmantoto maksājumu instrumentu. Izdodošie maksājumu pakalpojumu sniedzēji piemēro virkni stimulējošu pasākumu (piemēram, ceļojumu kuponus, prēmijas, rabatus, atmaksas, bezmaksas apdrošināšanas u. c.), un tas novirza patērētājus uz to maksājumu instrumentu izmantošanu, kas izdodošajiem pakalpojumu sniedzējiem sniedz augstas maksas. Maksājumu karšu shēmu piemērotie noteikumi un maksājumu pakalpojumu sniedzēju piekoptā prakse parasti neļauj tirgotājiem un patērētājiem būt informētiem par maksu atšķirībām un tādējādi samazina tirgus pārredzamību, piemēram, norādot vienotu maksu (t. s. *blending*) vai neļaujot tirgotājiem zīmolu koplietošanas karšu gadījumā izvēlēties lētāku karšu zīmolu vai novirzīt patērētājus uz šādu lētāku karšu izmantošanu. Pat tad, ja tirgotāji apzinās, ka izmaksas ir atšķirīgas, shēmas noteikumi bieži vien traucē viņiem rīkoties, lai samazinātu maksas. Jo īpaši svarīgi ir tā sauktie "visu karšu pieņemšanas noteikumi" (*HACR*), saskaņā ar kuriem tirgotājiem ir jāpieņem visi produkti, kas izdoti ar vienu zīmolu, pat tad, ja tirgotāja maksas par šīm kartēm var atšķirties 3 līdz 4 reizes vienā karšu kategorijā (piemēram, kredītkarte vai debetkarte) vai līdz pat 25 reizēm starp kategorijām, piemēram, augstākās kategorijas kredītkarte vai zemo cenu debetkartes. Šādu maksu, par kurām ir noslēgtas kopīgas vienošanās, un pārredzamību mazinošu pasākumu rezultātā bankas nekonkurē par šo savu komisijas maksu elementu, un tādējādi patērētājiem — arī tiem, kas nenorēķinās ar karti vai norēķinās ar karti, kurai ir mazāka maksa — ir jāmaksā augstāka mazumtirdzniecības cena. Faktiski pēdējā minētā patērētāju grupa, maksājot augstākas mazumtirdzniecības cenas, subsidē to, ka citi patērētāji, kas bieži vien ir turīgāki, izmanto dārgākus maksājumu instrumentus. Starptautiskās komisijas maksu dēļ maksājumu pakalpojumu sniedzēju nav daudz, ir mazāk iespēju ieviest inovācijas un maksājumu pakalpojumu cenas ir augstākas, turklāt tiek apdraudēta Komisijas politika par elektronisko maksājumu izmantošanas veicināšanu un atvieglošanu patērētāju labā¹. Visbeidzot, tas, ka maksājumu pakalpojumu sniedzēju izvēle nav liela, tostarp arī Eiropas līmenī, attur patērētājus no pilnīgas to priekšrocību izmantošanas, ko sniedz iekšējais tirgus, jo īpaši attiecībā uz e-komerciju.

Ietekme uz iekšējo tirgu

Pašlaik valstu un starptautiskajās maksājumu karšu shēmās piemērotas starptautiskās komisijas maksas ir ļoti dažādas, un tas izraisa tirgus sadrumstalotību un neļauj mazumtirgotājiem un patērētājiem izmantot priekšrocības, ko sniedz preču un pakalpojumu iekšējais tirgus. Starptautisko maksājumu karšu shēmās vien starptautiskās komisijas maksas atšķiras līdz pat 10 reizēm, un tas rada būtiskas izmaksu atšķirības, kas attiecīgajās valstīs rodas mazumtirgotājiem. Šo lielo atšķirību starp maksām dalībvalstīs rezultātā mazumtirgotājiem ir grūti izstrādāt ES mēroga cenu stratēģiju attiecībā uz savām precēm un pakalpojumiem gan tiešsaistē, gan bezsaistē, un tas kaitē patērētājiem. Mazumtirgotāji nevar pārvarēt maksu atšķirības, izmantojot karšu pieņemšanas pakalpojumus, ko piedāvā bankas citās dalībvalstīs, jo noteikumos, kurus piemēro maksājumu shēmas, ir paredzēts, ka katram maksājuma darījumam jāpiemēro maksa, kas ir spēkā "tirdzniecības vietā" (mazumtirgotāja valstī). Tas

¹ Sk., piemēram, nesen publicēto priekšlikumu par piekļuvi maksājumu kontiem ar pamatfunkcijām (COM(2013) 266 *final*, 2013. gada 8. maijs).

traucē pieņēmjebankām veiksmīgi piedāvāt savus pakalpojumus pārrobežu mērogā un mazumtirgotājiem – samazināt to maksājumu izmaksas par labu patērētājiem.

Ietekme uz ienākšanu tirgū

Starpbanku komisijas maksas ierobežo arī ienākšanu tirgū, jo no tām gūtie ieņēmumi izdodošajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem darbojas kā minimālā robežvērtība, kad izdodošie maksājumu pakalpojumu sniedzēji jāpārlicina izdot maksājumu kartes vai citus maksājumu instrumentus, piemēram, tiešsaistes vai mobilo maksājumu risinājumus, ko piedāvā jaunie dalībnieki. Arī Eiropas mēroga dalībnieku ienākšana tirgū joprojām ir sarežģīta, jo iekšzemes starpbanku komisijas maksas ES dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgas un jaunajiem dalībniekiem būtu jāpiedāvā tādas starpbanku komisijas maksas, kuras ir vismaz salīdzināmas ar tām, kas dominē katrā tirgū, kurā viņi grib ienākt. Tas ietekmē viņu uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspēju un cita starpā arī potenciālos apjomradītus un diversifikācijas radītus ietaupījumus. Tas arī izskaidro parādību, ka daudzās dalībvalstīs valstu karšu shēmām (kas parasti ir lētākas) ir tendence izzust. Starpbanku komisijas maksas tādējādi rada šķēršļus tiešsaistes un mobilo maksājumu risinājumu ienākšanai tirgū, un tā rezultātā ir mazāk inovāciju.

Kā minēts iepriekš, ES pašlaik nav spēkā tiesību akti, kas regulē starpbanku komisijas maksas, izņemot netiešā veidā Dānijā. Tomēr daudzas valstu konkurences iestādes ir iesaistītas pašlaik notiekošās tiesvedībās, kas saistītas ar konkurences tiesību aktu piemērošanu. Daudzas dalībvalstis arī pašlaik pieņem tiesību aktus. Tiesvedības dažādie laika grafiki valstīs un paredzētie tiesību akti rada risku, ka tirgus kļūs vēl sadrumstalotāks.

Tādēļ šajā regulā ierosināts izveidot kopīgus noteikumus attiecībā uz starpbanku komisijas maksām Eiropas Savienībā, ieviešot maksimālos līmeņus maksām par darījumiem ar maksājumu kartēm, ko plaši izmanto patērētāji un ko tādēļ mazumtirgotājiem ir grūti attiekties pieņemt vai piemērot tām papildmaksu. Tas radīs vienlīdzīgus konkurences apstākļus, kas novērsīs pašreiz pastāvošo tirgus sadrumstalotību, kura radusies atšķirīgo maksu dēļ. Tas ļaus arī veiksmīgi ienākt tirgū jauniem Eiropas mēroga dalībniekiem un rasties inovācijām, balstoties uz vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem. Tādējādi patērētāji un mazumtirgotāji gūs labumu no plašāka maksājumu pakalpojumu sniedzēju klāsta (gan esošo, gan jaunu), tostarp arī Eiropas mērogā. Šajā regulā ir ierosināti arī pārredzamības pasākumi, lai ļautu mazumtirgotājiem un patērētājiem būt labāk informētiem, izvēloties maksājumu instrumentus.

Spēkā esošie noteikumi priekšlikuma jomā

Šī iniciatīva papildinās spēkā esošo tiesisko regulējumu attiecībā uz maksājumu pakalpojumiem ES, jo īpaši attiecībā uz iekšējā maksājumu tirgus izveidi un pāriešanu uz Eiropas mēroga maksājumu instrumentiem.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 13. novembra Direktīvas 2007/64/EK par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū (t. s. Maksājumu pakalpojumu direktīva jeb MPD)² mērķis ir ieviest standartizētus nosacījumus un tiesības tirgū piedāvājamajiem maksājumu pakalpojumiem, lai ieguvēji būtu patērētāji un uzņēmumi visā Savienībā. Ar minēto direktīvu, ko pārskata tajā pašā laikā, kad tiek sagatavots šis priekšlikums, izveido vispārējo regulējumu maksājumiem ES. To papildina vairākas regulas, piemēram, Regula (EK) Nr. 924/2009 par pārrobežu maksājumiem vai Regula (EK) Nr. 260/2012, ar kuru nosaka termiņu visu kredīta pārvedumu un tiešā debeta darījumu euro pārejai no valstu shēmām uz Eiropas mēroga

²

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:319:0001:01:LV:HTML>.

shēmām. Regulā (EK) Nr. 260/2012 arī precizēts, ka par tiešā debeta darījumiem nevar piemērot daudzpusējās starpbanku komisijas maksas.

Papildus tiesiskajam regulējumam Eiropas Komisija un valstu konkurences iestādes pēdējo 20 gadu laikā ir veikušas daudzas pretmonopola procedūras, kas attiecās uz konkurenci ierobežojošu praksi karšu maksājumu tirgū. Vispārējās tiesas 2012. gada maija spriedumā³ tika apstiprināts Komisijas konstatējums 2007. gada decembra Lēmumā par *MasterCard*⁴, ka daudzpusējās starpbanku komisijas maksas ierobežo konkurenci, jo tās palielina tirgotāju izmaksas par kartes pieņemšanu, kas nenāk par labu patērētājiem. Tiesa noraidīja apgalvojumu, ka daudzpusējās starpbanku komisijas maksas ir nepieciešamas, lai maksājumu karšu sistēma varētu darboties. Lai novērstu bažas saistībā ar konkurenci, Komisija pieņēma *Visa* un *MasterCard* apņemšanos noteikt zemākas daudzpusējās starpbanku komisijas maksas pārrobežu (un dažiem iekšzemes) darījumiem: *MasterCard* 2009. gada saistības (daudzpusējo starpbanku komisijas maksu, ko piemēro pārrobežu patērētājiem, maksimālā robežvērtība 0,2 % apmērā debetkartēm un 0,3 % apmērā kredītkartēm, un izmaiņas noteikumos, ko ar maksājumu instrumentu pieņemšo pakalpojumu sniedzēju starpniecību piemēro mazumtirgotājiem) un *Visa Europe* 2010. gada saistības (atbilstoši *MasterCard* saistībām, maksimālās robežvērtības attiecinot vienīgi uz debetkartēm, bet piemērojot tās arī iekšzemes daudzpusējām starpbanku komisijas maksām, ja tās ir noteicis *Visa Europe*, nevis valstu bankas). *Visa Europe* 2013. gadā piedāvāja arī saistības attiecībā uz pārrobežu darījumiem ar kredītkartēm konkrētām valstīm, kurās minētās maksas nosaka *Visa Europe*, un attiecībā uz pārrobežu pieņemšanas noteikumiem. Pašlaik notiek konkurences lietu izskatīšana daudzās citās dalībvalstīs, tostarp Polijā, Ungārijā, Itālijā, Latvijā, Apvienotajā Karalistē, Vācijā un Francijā. Piemēram, Francijas konkurences iestāde 2011. gada 7. jūlijā noteica par saistošām *Groupement des Cartes Bancaires* (iekšzemes karšu shēmas) saistības samazināt tās starpbanku komisijas maksas līdz līmenim, kādam atbilst maksas, par ko vienojās *MasterCard* un *Visa* attiecībā uz to pārrobežu darījumiem.

Kaut gan ES nav spēkā esošu tiesību aktu par starpbanku komisijas maksām, izņemot netieši Dānijā⁵, daudzas dalībvalstis pašlaik ievieš tiesību aktus, tostarp Polija, Ungārija, Apvienotā Karaliste un Itālija. Polijā parlaments izskata tiesību akta projektu, kas regulēs starpbanku komisijas maksas, paredzot, ka daudzpusējo starpbanku komisijas maksu maksimālā robežvērtība līdz 2016. gada sākumam pakāpeniski tiks samazināta līdz 0,5 %, tiks atcelts "visu karšu pieņemšanas noteikums" un atļauts noteikt papildmaksu (vienīgi kredītkartēm). Ungārijā pašlaik apspriež tiesību akta priekšlikumu, kas ļautu maksimālo robežvērtību starpbanku komisijas maksām par iekšzemes kredītkartēm un debetkartēm noteikt tādā līmenī, kas atbilst to pārrobežu līmenim, un piešķirtu Ungārijas Centrālajai bankai pilnvaras aprēķināt šīs maksas. Itālijā 2012. gada decembrī apspriešanai tika publicēts Ekonomikas un finanšu ministrijas dekrēta projekts, kurā galvenā uzmanība pievērsta ierobežojumiem attiecībā uz vienotas maksas norādīšanu (t. s. *blending*), starpbanku komisijas maksu salīdzināmību un tirgotāju apkalpošanas maksām, jo, nosakot tirgotāju apkalpošanas maksas, būtu jāņem vērā darījuma apjoms, un tām vajadzētu būt zemākām attiecībā uz nelielas vērtības maksājumiem.

³ Vispārējās tiesas 2012. gada 24. maija spriedums lietā T 111/08, *MasterCard* un citi / Komisija (Krājumā vēl nav publicēts).

⁴ Lieta COMP/34.579 *MasterCard*, Komisijas 2007. gada 19. decembra lēmums.
http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/34579/34579_1889_2.pdf.

⁵ Dānijas Likuma par maksājumu pakalpojumiem un elektronisko naudu, ar ko konsolidē 2011. gada 26 aprīļa Likumu Nr. 365, 80. pants, http://www.finanstilsynet.dk/en/Regler-og-praksis/Translated-regulations/~media/Regler-og-praksis/2012/C_Act365_2011_new.ashx. Tas regulē *MSC* par darījumiem klātienē, un tirgotājiem, kas ir sadalīti astoņās dažādās izmaksu kategorijās, ir jāmaksā gada maksa, kuras apmēru nosaka Ekonomikas ministrija.

Apvienotajā Karalistē valdība ierosina uz maksājumu sistēmām attiecināt ekonomikas regulēšanu, pēc sabiedrisko pakalpojumu regulatora parauga izveidojot jaunu privātklientu maksājumu sistēmas regulatoru, kas pievērsās konkurencei⁶.

Atbilstība pārējiem ES politikas virzieniem un mērķiem

Priekšlikuma mērķi atbilst Savienības politikas virzieniem un mērķiem. Pirmkārt, tie uzlabos iekšējā tirgus darbību attiecībā uz maksājumu pakalpojumiem un – plašākā nozīmē – visām precēm un pakalpojumiem, kas nāks par labu patērētājiem un uzņēmumiem Eiropā. Otrkārt, tie visumā atbalsta citus Savienības politikas virzienus, jo īpaši konkurences politiku (nosakot vienādus pienākumus, tiesības un iespējas visiem tirgus dalībniekiem un atvieglojot maksājumu pakalpojumu sniegšanu pārrobežu mērogā, tādējādi paaugstinot konkurences līmeni). Ietekmes novērtējumā, kas pievienots šim priekšlikumam, secināts, ka ierosinātie pasākumi veicinās tirgus integrāciju par labu patērētājiem un tirgotājiem, atvieglos ienākšanu tirgū Eiropas mērogā, un tā rezultātā uzlabosies juridiskā noteiktība attiecībā uz pašreizējo karšu shēmu un jaunu dalībnieku uzņēmējdarbības modeļiem. Tie arī risinās jautājumu saistībā ar risku, ka uzņēmējdarbības modeļi, kas balstās uz konkurenci ierobežojošu praksi, tiks "pārnesti" uz jauniem, inovatīviem maksājumu pakalpojumiem.

Kaut gan Vispārējā tiesa savā spriedumā apstiprināja Komisijas novērtējumu, ka daudzpusējās starpbanku komisijas maksas, ko piemēro *MasterCard* sistēmas ietvaros, ierobežo konkurenci un nesniedz tādu lietderīgumu, kurš atsvērtu to kaitējumu tirgotājiem un patērētājiem, starptautiskas un valstu karšu shēmas, kas ir spēkā ES, pašlaik, šķiet, nevēlas aktīvi pielāgot savu praksi, lai tā atbilstu Eiropas un valstu noteikumiem konkurences jomā. Lai gan valstu konkurences iestādes, cieši sadarbojoties ar Komisiju, risina šo situāciju, konkurences nostiprināšanā, ņemot vērā atšķirīgos laika grafikus un procedūras, tās varētu nesasniegt pietiekami visaptverošus rezultātus īsā termiņā, lai padarītu iespējamu tirgus integrāciju un inovāciju ieviešanu, kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu Eiropas maksājumu tirgus konkurētspēju pasaules mērogā. Ņemot vērā ES noteikumus konkurences jomā un Komisijas pieredzi konkurences lietu izskatīšanā saistībā ar maksājumiem, šā priekšlikuma mērķis ir sniegt juridisko noteiktību, lai nodrošinātu efektīvu integrāciju un konkurenci, tādējādi uzlabojot visu ieinteresēto personu, un jo īpaši patērētāju, ekonomisko labklājību. Veicinot saimnieciskos darījumus Savienībā, tiks sekmēta arī stratēģijas „ES 2020” plašāko mērķu sasniegšana.

2. APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

Apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Apspriešanās metodes, galvenās mērķnozares un vispārīgs respondentu raksturojums

Eiropas Komisija 2012. gada 11. janvārī publicēja Zaļo grāmatu “Ceļā uz karšu, interneta un mobilo maksājumu integrētu Eiropas tirgu”⁷, un pēc tam tika rīkota sabiedriskā apspriešana. Komisija sabiedriskās apspriešanas ietvaros saņēma vairāk nekā 300 atbildes. Visaptverošā reakcija no ieinteresētajām personām⁸ sniedza būtisku informāciju par dažiem neseniem notikumiem un iespējamām nepieciešamām izmaiņām esošajā maksājumu režīmā.

2012. gada 4. maijā notika atklāta sēde, kurā piedalījās apmēram 350 ieinteresētās personas.

⁶ <https://www.gov.uk/government/consultations/opening-up-uk-payments>.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0941:LV:NOT>.

⁸ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/cim/gp_feedback_statement_en.pdf.

Eiropas Parlaments 2012. gada 20. novembrī pieņēma rezolūciju “Par virzību uz integrētu Eiropas tirgu maksājumu veikšanai ar kartēm, internetā un mobilajiem maksājumiem”⁹, kas ir ziņojums par Zaļo grāmatu.

Atbilžu kopsavilkums un tas, kā tās ņemtas vērā

Apspriešanās procesā varēja identificēt dažus svarīgākos vēstījumus saistībā ar šīs regulas darbības jomu. Visu kategoriju ieinteresētās personas bija vienprātis, ka ir nepieciešams nodrošināt vairāk juridiskās skaidrības par daudzpusējām starpbanku komisijas maksām. Maksājumu pakalpojumu sniedzēji to uzskatīja par īpaši svarīgu, ņemot vērā pašreizējās konkurences lietas, kuru izskatīšana sāka Eiropas un valstu līmenī. Turklāt jo īpaši tirgotāji, bet arī citu kategoriju ieinteresētās personas norādīja uz šķēršļiem pārrobežu pieņemšanā, kuri būtu jānovērš, lai izveidotu patiesi vienotu maksājumu pakalpojumu tirgu. Tika izrādīta liela ieinteresētība apspriest darbības noteikumus, lai gan viedokļi starp dažādu kategoriju ieinteresētajām pusēm bija atšķirīgi.

Maksājumu pakalpojumu sniedzēji un karšu shēmu dalībnieki uzskatīja, ka fakts, ka daudzpusējās starpbanku komisijas maksas dažādās valstīs un attiecībā uz pārrobežu maksājumiem vienas un tā pašas karšu shēmas ietvaros ievērojami atšķiras, nerada problēmas un, viņuprāt, netraucē tirgus integrācijai. No citas puses, tirgotāji, patērētāju organizācijas un daži maksājumu pakalpojumu sniedzēji, kas nav bankas, uzskatīja, ka šādas atšķirības nav pamatotas un ka valstu un pārrobežu darījumiem, kā arī darījumiem visās dalībvalstīs būtu jāpiemēro vienādas daudzpusējās starpbanku komisijas maksas. Publiskās iestādes uzskatīja, ka daudzpusējām starpbanku komisijas maksām vajadzētu būt saskaņotām, lai izveidotu integrētu tirgu. Maksājumu pakalpojumu sniedzēji, šķiet, iebilda pret reglamentējošo iniciatīvu par starpbanku komisijas maksām, apgalvojot, ka tas veicinās karšu turētāju maksas palielināšanos un ka mazumtirgotāji ar iegūtajām priekšrocībām nedalīsies ar patērētājiem. No citas puses, mazumtirgotāji puda viedokli, ka daudzpusējo starpbanku komisijas maksu rezultātā rodas apgrieztā konkurence, kas sekmē visdārgāko maksāšanas līdzekļu izmantošanu un rada šķēršļus ienākšanai tirgū, tajā pašā laikā radot risku, ka šāda ietekme varētu no kartēm izplatīties arī uz mobilajiem un interneta maksājumiem. Vairākums patērētāju organizāciju puda atbalstu tirgotāju analīzei par daudzpusējo starpbanku komisijas maksu negatīvo ietekmi uz konkurenci un patērētāju labklājību, bet puda arī bažas, ka daudzpusējo starpbanku komisijas maksu samazināšanas rezultātā varētu palielināties maksas par kartēm un citas patērētāju maksas. Konkurences iestādes atbalstīja nepieciešamību rīkoties, lai samazinātu daudzpusējās starpbanku komisijas maksas, jo īpaši attiecībā uz četrpusējām shēmām, kas jau ir nostabilizējušās. Citu publisko iestāžu starpā viedokļi atšķirās.

Attiecībā uz pieņemšanu pārrobežu mērogā vairākums shēmu dalībnieku un maksājumu pakalpojumu sniedzēju uzskatīja, ka ir nepieciešams saskaņot vietējos standartus un noteikumus, un tirgotāji un patērētāji piekrita, ka pastāv daudzi vietēja līmeņa šķēršļi pārrobežu pieņemšanai. Pretēji maksājumu pakalpojumu sniedzējiem un shēmu dalībniekiem, tirgotāji atbalstīja reglamentējošus risinājumus, nevis pašregulējošu pieeju standartizācijai. Shēmu dalībnieki un maksājumu pakalpojumu sniedzēji deva priekšroku tās valsts daudzpusējās starpbanku komisijas maksas piemērošanai, kurā notiek pārdošana, bet vairākums tirgotāju un maksājumu pakalpojumu sniedzēju, kas nav bankas, priekšroku deva kopējas daudzpusējo starpbanku komisijas maksas piemērošanai visā iekšējā tirgū. Nepieciešamību iepriekš veikt obligātu autorizāciju pieņemšanai pārrobežu mērogā atbalstīja tikai maksājumu pakalpojumu sniedzēji un iedibināto karšu shēmu dalībnieki.

⁹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0426+0+DOC+XML+V0//LV>.

Attiecībā uz darbības noteikumiem nebija vienprātības par vajadzību regulēt novirzīšanas un visu karšu pieņemšanas noteikumus (*HACR*), kas uzliek par pienākumu tirgotājiem pieņemt visas viena zīmola kartes, ja tie pieņem vienu šā zīmola karšu kategoriju, kā arī par šādas regulēšanas priekšrocībām. Vairākums shēmu dalībnieku un maksājumu pakalpojumu sniedzēju deva priekšroku pašreizējai situācijai, bet tirgotāji, patērētāji, konkurences iestādes un vairākums publisko iestāžu deva priekšroku tam, lai ar regulējuma palīdzību ļautu tirgotājiem novirzīt patērētājus uz lētāku maksāšanas līdzekļu izmantošanu, kaut gan patērētāji bija pret papildmaksas noteikšanu. *HACR* atcelšanu noraidīja maksājumu pakalpojumu sniedzēji un shēmu dalībnieki, bet to atcelšanu ar regulējuma palīdzību atbalstīja citas ieinteresētās puses, jo tas ļautu tirgotājiem pieņemt vienīgi lētākus maksāšanas līdzekļus un labvēlīgi ietekmētu konkurenci, savukārt patērētāji šajā jautājumā bija piesardzīgāki. Aizliegumu norādīt mazumtirgotājiem vienotu tirgotāju apkalpošanas maksu atbalstīja vairākums ieinteresēto personu, un maksājumu pakalpojumu sniedzēji un shēmu dalībnieki uzskatīja, ka atsevišķu maksu norādīšana jau tika īstenota pēc tam, kad *MasterCard* un *Visa* uzņēmās saistības.

Sīki izklāstītu pārskatu par ieinteresēto personu un dalībvalstu viedokļiem par starpbanku komisijas maksām skatīt Ziņojumā par Zaļās grāmatas publisko apspriešanu¹⁰.

Eiropas Parlaments patstāvīgajā ziņojumā par Zaļo grāmatu atzina mērķus un integrācijas šķēršļus, kas konstatēti Zaļajā grāmatā, un daudzās jomās aicināja veikt leģislatīvus pasākumus saistībā ar karšu maksājumiem, vienlaikus iesakot piemērot piesardzīgāku pieeju interneta un mobilajiem maksājumiem, jo šie tirgi vēl nav tik nostabilizējušies. Turklāt Parlaments pauda stingru nostāju par to, ka būtu jānodrošina tirgus dalībniekiem skaidrība par starpbanku komisijas maksām, un pauda viedokli, ka jāpiemēro pakāpeniska pieeja, kuras rezultātā ar regulējuma palīdzību starpbanku komisijas maksas tiktu aizliegtas.

Ietekmes novērtējums

Komisija ir sagatavojusi darba programmā minēto ietekmes novērtējumu. Šis ietekmes novērtējums ir sagatavots, apspriežoties ar ECB. Ietekmes novērtējumā izskatīta arī iespēja pārskatīt Maksājumu pakalpojumu direktīvu un regulēt daudzpusējās starpbanku komisijas maksas.

Ietekmes novērtējumā apspriests jautājums par neefektīvu konkurenci karšu maksājumu un kartēm piesaistītu maksājumu tirgū, kā rezultātā tirgus rezultāti nav optimāli un maksas, ko maksā tirgotāji un tādējādi – patērētāji, ir samērā augstas. Šajā kontekstā ir arī uzsvērtā ierobežotā tirgus integrācija, mazāk iespēju ienākt tirgū jauniem Eiropas mēroga dalībniekiem, valstu karšu shēmu (kas parasti ir lētākas) izžušana un ierobežotās inovāciju iespējas. Tika konstatēts, ka šī notikumu attīstība ir izskaidrojama galvenokārt ar starpbanku komisijas maksām. Arī ļoti atšķirīgais starpbanku komisijas maksu līmenis dalībvalstīs joprojām ir šķērslis tirgus integrācijai. Šo ietekmi pastiprina daudzie darbības noteikumi, kas ietekmē pārredzamību, mazumtirgotāju iespējas izvēlēties pieņēmēju citā dalībvalstī ("pieņemšana pārrobežu mērogā") un mazumtirgotāju iespējas novirzīt viņu klientus uz efektīvāku maksāšanas līdzekļu izmantošanu vai atteikties pieņemt dārgas kartes (iepriekš minētais *HACR*).

Ietekmes novērtējumā izvērtēti seši risinājumi saistībā ar starpbanku komisijas maksām: i) Komisija neveic pasākumus, ii) attiecībā uz pārrobežu darījumiem regulēt pieņemšanu pārrobežu mērogā un starpbanku komisijas maksu līmeni, iii) dalībvalstīm noteikt pienākumu regulēt iekšzemes starpbanku komisijas maksas ar kopīgas metodikas palīdzību, iv) regulēt

¹⁰ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/cim/gp_feedback_statement_en.pdf.

kopīgu, ES mēroga starpbanku komisijas maksu maksimālo līmeni, a) nosakot starpbanku komisijas maksu maksimālo robežvērtību (dažādā līmenī debetkartēm un kredītkartēm), kura attiecas uz debetkartēm un kredītkartēm vai tikai uz debetkartēm, un b) nosakot, ka starpbanku komisijas maksas par darījumiem ar debetkartēm ir aizliegtas vispār vai arī tikai samazinātas līdz zemam līmenim, v) vai komerc kartēm (kas parasti ir dārgākas) un kartēm, ko izdod trīspusējas shēmas, noteikt atbrīvojumu no starpbanku komisijas maksu regulējuma un vi) regulēt tirgotāja apkalpošanas maksas, t. i., maksas, ko mazumtirgotājs maksā pieņēmējbankai.

Maksimālās robežvērtības 0,2 % un 0,3 % apmērā no darījuma attiecīgi debetkartēm un kredītkartēm ir izskatītas ii) un iv) risinājumu ietvaros. Šīs robežvērtības balstās uz tā dēvēto "komersanta izvēles neietekmēšanas metodoloģiju" (*Merchant Indifference Test*), kurš aprakstīts ekonomikas literatūrā un ar kura palīdzību nosaka maksas līmeni, ko tirgotājs vēlētos maksāt, ja viņš salīdzinātu izmaksas, kas rodas, ja klients izmanto maksājumu karti, ar izmaksām, kuras rodas, ja maksā ar maksājumu līdzekļiem, kas nav kartes (skaidrā naudā) (ņemot vērā maksu par pakalpojumiem pieņēmējbankai, t. i., tirgotāja apkalpošanas maksu). Tādējādi tas stimulē efektīvu maksājumu instrumentu izmantošanu, veicinot to karšu izmantošanu, kas sniedz vislielākos ieguvumus no darījumiem, un arī novērš nesamērīgas tirgotāju maksas, kuras radītu slēptās izmaksas citiem patērētājiem. Pretējā gadījumā pārmērīgi augstās tirgotāju maksas varētu rasties kopīgu starpbanku komisijas maksu vienošanos dēļ, jo tirgotāji, baidoties, ka samazināsies apgrozījums, nelabprāt atteiksies no dārgiem maksājumu instrumentiem. Nosakot šīs robežvērtības, ir ņemts vērā līmenis, ko konkurences lietās ierosināja shēmu dalībnieki (*Visa Europa, MasterCard, Groupement Cartes Bancaires*) un kā pieņemamas akceptēja konkurences iestādes.

Novērtējumā secināts, ka par visizdevīgāko risinājumu ir uzskatāma šādu elementu kombinācija:

- pasākumu virkne efektīvas tirgus darbības veicināšanai, tostarp HACR ierobežošana, atļaujot tirgotājiem izvēlēties karšu zīmolu tirdzniecības vietā (tirgotāja valstī) attiecībā uz *visām* kartēm un *kartēm piesaistītiem* darījumiem, kuru pamatā ir četrpusēju shēmu modeļi; un
- maksimālās robežvērtības noteikšana starpbanku komisijas maksām par pārrobežu darījumiem ar patērētāju debetkartēm un kredītkartēm (sākotnējā posmā) un otrajā posmā – maksimālās robežvērtības noteikšana starpbanku komisijas maksām arī par iekšzemes darījumiem ar patērētāju kredītkartēm un patērētāju debetkartēm.

Ietekmes novērtējumā un tā pielikumā ir sniegts arī detalizēts paskaidrojums par citiem pasākumiem, kas ierosināti šajā regulā, lai nodrošinātu tirgus pārredzamību un efektīvu tirgus darbību, tostarp tādu noteikumu izskaušana, kuri liedz tirgotājiem novirzīt patērētājus uz efektīvāku maksājumu instrumentu izmantošanu, kartes identificēšanas atļaušana, zīmolu koplietošana, pienākums maksājuma pakalpojumu sniedzējiem izsniegt maksājuma saņēmējiem rēķinus un aizliegums norādīt vienotu maksu.

Šajā regulā ierosināto vispārējo pārredzamības pasākumu rezultātā tirgum vajadzētu kļūt efektīvākam attiecībā uz *visām* maksājumu kartēm un *kartēm piesaistītiem* darījumiem, kuru pamatā ir četrpusēji (karšu) shēmu modeļi.

Tomēr, ņemot vērā to, ka patērētāji konkrētas karšu kategorijas lieto tik plaši, ka tirgotāji parasti ir situācijā, kurā viņi, baidoties, ka samazināsies apgrozījums, nevar atteikties pieņemt šādas kartes vai sekmēt, ka patērētāji tās nelieto, ir nepieciešams veikt turpmākus pasākumus,

lai nodrošinātu integrētu tirgu, efektīvu tirgus darbību un novērstu konkurenci ierobežojošu praksi šajās jomās. Tas attiecas uz patērētāju debetkartēm un kredītkartēm.

Ir svarīgi uzsvērt, ka pirmajā posmā, kurā tirgotājiem tiks atļauts izvēlēties pieņēmēju ārpus viņu dalībvalsts (pieņemšana pārrobežu mērogā) un tiks regulēts pārrobežu starpbanku komisijas maksu līmenis, tiks nodrošināta juridiskā skaidrība. Lai gan tas varētu ietekmēt tikai lielus tirgotājus, tas nāktu par labu tirgus integrācijai un, līdzīgi kā tāds pats nosacījums *SEPA* beigu termiņa regulā, tam varētu būt disciplinējoša un konverģējoša ietekme uz iekšzemes darījumiem piemēroto starpbanku komisijas maksu līmeni.

Tomēr ilgtermiņā arī mazākiem mazumtirgotājiem vajadzētu būt iespējai tieši gūt labumu no pasākumiem, kas uzlabos starpbanku komisijas maksu efektivitāti un radīs vienlīdzīgus konkurences apstākļus maksājumu pakalpojumu sniedzējiem. Tādēļ pēc pārejas posma regulējums par starpbanku komisijas maksu, ko piemēro patērētāju kartēm, būtu jāattiecinā arī uz iekšzemes starpbanku komisijas maksām. Pašreiz astoņās ES dalībvalstīs *debetkartēm* piemēro ļoti zemas starpbanku komisijas maksas vai tās nepiemēro vispār, un tas nerada manāmu negatīvu ietekmi uz karšu izdošanu un izmantošanu; tieši pretēji, šīs dalībvalstis ir tās, kurās tiek izdots visvairāk karšu un kurās tās tiek visplašāk izmantotas. Saskaņā ar tendencēm pēdējos desmit gados ir sagaidāms, ka turpmākajos gados debetkaršu izdošana un izmantošana turpinās pieaugt, tāpēc pēc šajā regulā paredzētā pārejas posma debetkartes varēs uzskatīt par “ārkārtīgi izplatītām” ES un vairs nebūs pamatoti stimulēt karšu izdošanu un izmantošanu, izmantojot maksas, ko mazumtirgotāji maksā maksājumu instrumentu izdodošajiem pakalpojumu sniedzējiem. Jau pašlaik tas ir ļoti rets gadījums, kad tiek atvērts maksājuma konts, bet netiek saņemta karte, un tas pats par sevi ir ievērojams izmaksu ietaupījums maksājumu pakalpojumu sniedzējiem. Turklāt priekšlikumā direktīvai¹¹ par — cita starpā — piekļuvi maksājumu kontiem ar pamatfunkcijām ir ierosināts, ka dalībvalstis nodrošina, ka maksājumu kontos ar pamatfunkcijām ir iekļauti maksājumu darījumi (tostarp maksājumi tiešsaistē), izmantojot maksājumu karti. Lai mazāki mazumtirgotāji gūtu tiešu labumu no pasākumiem, kuru rezultātā starpbanku komisijas maksas būs efektīvākas un tiks radīti vienlīdzīgi konkurences apstākļi maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, ir nepieciešams arī regulēt iekšzemes patērētāju karšu maksas. Lai novērstu diskrimināciju starp maziem un lieliem mazumtirgotājiem, kas visvienkāršāk var gūt labumu no pārrobežu pieņemšanas, ir ierosināts attiecībā uz *pārrobežu* darījumiem pārejas posmā noteikto maksimālo robežvērtību piemērot arī *iekšzemes* kredītkaršu darījumiem otrajā posmā. Tomēr Komisija uzskata, ka tirgu attīstības pakāpe EEZ, jo īpaši attiecībā uz debetkaršu izdošanu un izmantošanu, ir turpmāk jāizpēta un jāpārliedz, ka nav nepieciešams noteikt starpbanku komisijas maksas, lai stimulētu tos. Līdz tam, kā minēts iepriekš, tiktu piemērotas maksimālās robežvērtības 0,2 % un 0,3 % apmērā attiecīgi debetkaršu un kredītkaršu darījumiem.

Starpbanku komisijas maksu maksimālo robežvērtību noteikšana kopumā nāks par labu mazumtirgotājiem, jo maksas būs zemākas un tādējādi radīs ietaupījumus, daļu no kuriem izjutīs arī patērētāji. Patērētājiem jau pašlaik rodas papildu izmaksas, jo starpbanku komisijas maksas (izmantojot tirgotāja apkalpošanas maksu) ir iekļautas mazumtirdzniecības cenās, un ir mazāk ticams, ka bankas nodos saviem kontu turētājiem ieguvumus, ko tās gūst no starpbanku komisijas maksām, nekā tas, ka tirgotāji šos ieguvumus nodos saviem klientiem, ņemot vērā, ka banku nozarē ir zemāks konkurences līmenis un ka pašreiz trūkst patērētāju mobilitātes privātklientiem sniegto banku pakalpojumu. Tādējādi jebkurā gadījumā tirgotājiem būtu jānodod lielāka daļa ieguvumu, nekā bankām. Austrālijā pēc intervences ir konstatēts samazinājums AUD 0,67 apmērā par pirkumu un AUD 77,19 apmērā gadā par

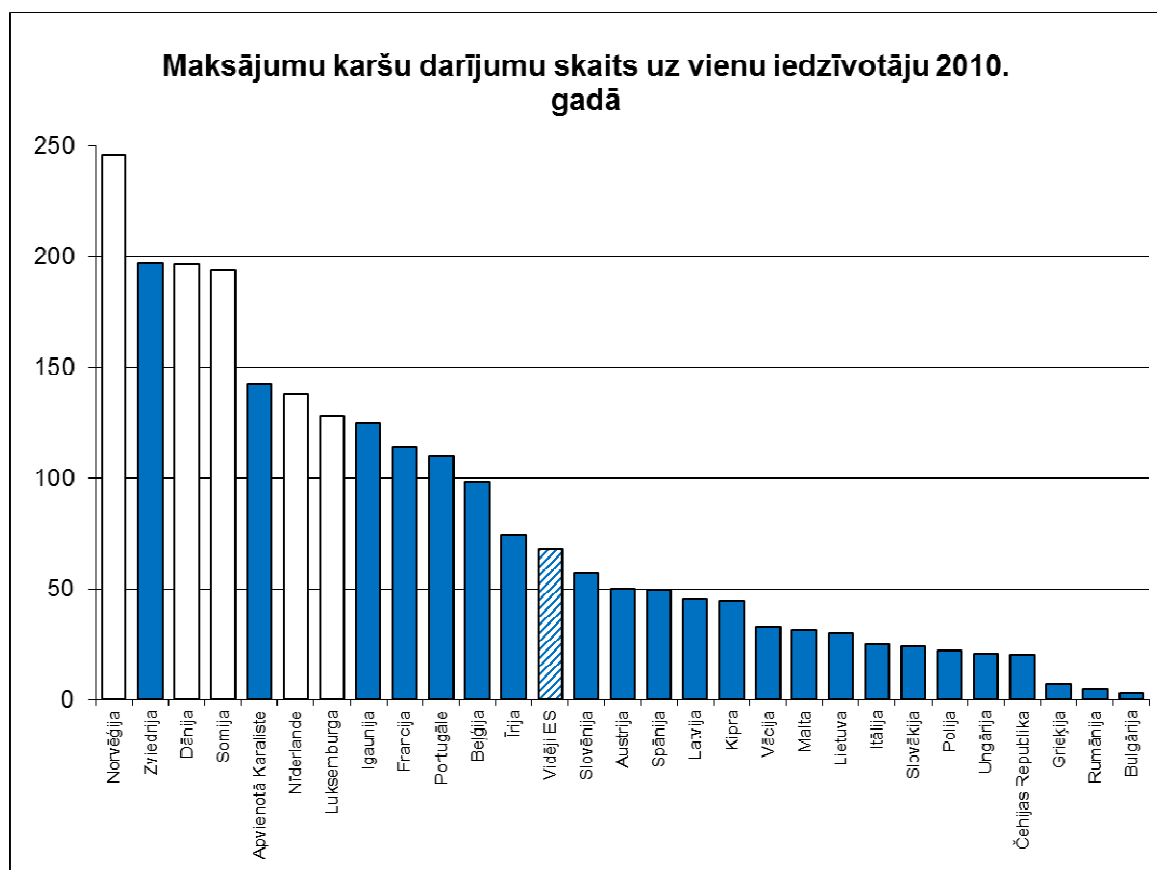
¹¹ COM (2013) 266 *final*.

kontu. Tomēr ietekme var atšķirties atkarībā no mazumtirdzniecības nozares, tirgotāja lieluma, maksājumu instrumentiem, ko tas izmanto, un no "iepirkumu groza". Jebkurā gadījumā būs grūti konkrēta ekonomiskā faktora izmaiņas sasaistīt ar konkrētas preces vai pakalpojuma izmaiņām noteiktā mazumtirdzniecības veikalā.

Tomēr tas nenozīmē, ka izmaksas, ko pašlaik sedz mazumtirgotāji, bankas automātiski pārnēsīs uz patērētājiem. Maksājumu sistēmas pēc savas būtības ir sarežģītas: kartes turētāja banka mijiedarbojas ar kartes turētāju, tirgotāja banka mijiedarbojas ar tirgotāju, un abas bankas principā savā rīcībā attiecībā uz saviem klientiem konkurē ar citām bankām un dažādiem tirgus apstākļiem. Tādēļ sagaidāms, ka starpbanku komisijas maksu maksimālo robežvērtību noteikšana labvēlīgi ietekmēs karšu pieņemšanu, un tas var, pamatojoties uz apjomradītu efektu, labvēlīgi ietekmēt arī karšu izdošanu. Augsto starpbanku komisijas maksu samazinājums vairākumā valstu parasti, šķiet, ir saistīts ar plašāku karšu pieņemšanu, un šķiet, ka valstīs, kurās starpbanku komisijas maksas ir zemas, kartes tiek plašāk lietotas. Dānijā karšu lietošanas īpatsvars ir viens no augstākajiem ES un sasniedz 216 darījumus uz vienu iedzīvotāju debetkaršu shēmas ietvaros, kurā nepiemēro starpbanku komisijas maksas. Tas pats attiecas arī uz starptautiskām shēmām: Šveicē *Maestro* ir galvenā debetkaršu sistēma, un tai nepiemēro starpbanku komisijas maksas. Nīderlandē ir augsts karšu lietošanas un pieņemšanas īpatsvars, kas aizvien pieaug, aizstājot skaidru naudu. Gan Dānijā, gan Nīderlandē ir zemas maksas par bankas kontu apkalpošanu, salīdzinot ar valstīm, kurās ir augstākas starpbanku komisijas maksas (piemēram, Franciju, pat pēc konkurences nostiprināšanas, vai Spāniju). Spānijā pēc intervences palielinājās karšu lietošanas īpatsvars, un karšu maksājumu vidējā darījumu vērtība no 2005. gada līdz 2010. gadam samazinājās par 15 %. Saskaņā ar oficiālajiem datiem, ko sniedz Spānijas Banka¹², vienlaikus palielinājās karšu darījumu apjoms un vērtība.

¹²

Sal. ietekmes novērtējuma 208. lpp.

Kā redzams iepriekš, iekšzemes shēmās, kuru ietvaros nepiemēro starpbanku komisijas maksas, ir vislielākais karšu lietošanas īpatsvars (saskaņā ar ECB datiem), un Apvienotajā Karalistē un Zviedrijā starpbanku komisijas maksas arī ir salīdzinoši zemas.

Starpbanku komisijas maksu samazināšanas vispārējo ietekmi uz maksājumu instrumentu izdodošo un pieņemošo pakalpojumu sniedzēju ieņēmumiem ir grūti novērtēt, jo karšu darījumu apjoma pieaugums (tā rezultātā, ka tās biežāk pieņem) un maksājumu pakalpojumu sniedzēju ietaupījumi, apstrādājot skaidru naudu, varētu vismaz daļēji segt zaudējumus, kas radušies no maksimālās robežvērtības noteikšanas starpbanku komisijas maksām. Izmaksu ietaupījumi var rasties arī no tā, ka mazāk tiks izņemta skaidra nauda no bankomātiem, un arī zemākām starpbanku komisijas maksām, kas parasti jāmaksā bankomātu pieņēmējbankām. Tādējādi nav skaidri zināms, ka rezultātā izdevējbankas ieņēmumi samazināsies. Attiecībā uz dzīvotspēju debetkaršu shēma, kurā nepiemēro starpbanku komisijas maksas, šķiet, no komerciālā viedokļa ir ļoti dzīvotspējīga, arī nepaaugstinot patērētāju esošo kontu izmaksas. Piemēram, Dānijā iekšzemes debetkaršu shēmā nepiemēro starpbanku komisijas maksas, un vidējā maksa, kas konta turētājiem ir jāmaksā par konta apkalpošanu, ir krietni zemāka par vidējo ES. Līdzīgi arī Šveicē galvenais debetkaršu tīkls ir *Maestro* (daļa no *MasterCard*), kurā nepiemēro daudzpusējās starpbanku komisijas maksas.

Faktiski nepastāv automātiska saikne starp starpbanku komisijas maksu samazināšanos un ikgadējās karšu apkalpošanas maksas palielināšanos. Šķiet, ka karšu apkalpošanas maksas vairāk ir saistītas, piemēram, ar konkurences līmeni privātklientiem sniegto banku pakalpojumu nozarē. ASV bankas mēģināja palielināt karšu turētāju maksas pēc tam, kad tika ieviests starpbanku komisijas maksu regulējums, bet tām nācās atkāpties no šādas ieceres patērētāju protestu dēļ. Šveicē karšu turētāju maksa samazinājās līdz ar starpbanku komisijas maksu samazināšanos. Austrālijā pirms starpbanku komisijas maksu maksimālo robežvērtību ieviešanas strauji pieauga karšu turētāju maksas, bet pēc reformām karšu turētāju maksu

pieaugums palēninājās (laikposmā no 1997. gada līdz 2002. gadam: kredītkartēm +218 %; un no 2003. gada līdz 2008. gadam: +122%). Spānijā kopš intervences vidējā gada maksa ik gadu palielinājās par EUR 6,18 debetkartēm un par EUR 11,45 kredītkartēm. Tomēr banku karšu portfeli palielinājās, neraugoties uz ekonomikas krīzi, un kredītkaršu īpatsvars pieauga ievērojami vairāk, nekā debetkaršu īpatsvars. Citas tendences, iespējams, liek domāt, ka Spānijas banku nozarē konkurence ir samērā neliela: piemēram, maksa par esošo kontu saglabāšanu laikposmā no 2007. gada līdz 2012. gadam pieauga divkārt, un palielinājās arī maksa par pārtēriņa kredītiem. Spānijā, šķiet, ir raksturīgi, ka maksa par privātklientiem sniegto banku pakalpojumiem pieaug, un tas nav saistīts ar starpbanku komisijas maksām.

Ir atsevišķi pierādījumi par cenu samazinājumu ASV gadu pēc tam, kad tika ieviests daudzpusējo starpbanku komisijas maksu regulējums. Turklāt, kā liecina situācija Austrālijā, šķiet, ka mazumtirgotāji no zemākām starpbanku komisijas maksām gūs labumu pilnībā (100 %), jo pieņemtajos tirgos parasti ir lielāka konkurence nekā izdodajos tirgos, savukārt iespējamais karšu turētāju maksu pieaugums būs tikai 30–40 % no starpbanku komisijas maksu samazinājuma. Turklāt pēc starpbanku komisijas maksu maksimālās robežvērtības noteikšanas un pārredzamības pasākumu ieviešanas patērētāji, kas izmanto lētus maksājumu instrumentus vairs nesubsidēs (bieži vien turīgākos) patērētājus, kas izmanto dārgākus maksājumu instrumentus, jo pašlaik tirgotāji nevar novirzīt patērētājus uz izdevīgāku maksājumu instrumentu izmantošanu, jo īpaši attiecībā uz kartēm, kuras viņiem ir pienākums pieņemt.

Tā kā konkurencei atkal būs ietekme, patērētāji un mazumtirgotāji gūs labumu no jaunu dalībnieku ienākšanas maksājumu tirgū. Pat tad, ja palielināsies karšu turētāju maksas – kas nav noteikti zināms, jo starpbanku komisijas maksu maksimālo robežvērtību noteikšanas ietekme uz banku ieņēmumiem, visdrīzāk, būs neviennozīmīga –, patērētāji, visdrīzāk, gūs labumu no zemākām starpbanku komisijas maksām, jo pazemināsies mazumtirdzniecības cenas, arī tad, ja mazumtirgotāji nenovirzīs 100 % savu ietaupījumu, un no jaunu dalībnieku ienākšanas maksājumu tirgū. Jāņem vērā arī tas, ka patērētāji, visdrīzāk, gūs labumu no pakalpojumiem, ko piedāvās jaunie tirgus dalībnieki. Šādas situācijas piemērs no dzīves – Nīderlandē, kur starpbanku komisijas maksas ir zemākas par 0,2 %, tika attīstīts lēts tiešsaistes maksājumu risinājums (*Ideal*) galvenokārt tāpēc, ka zemās starpbanku komisijas maksas veicināja, ka banka ievieš inovācijas. Tā rezultātā Nīderlandes patērētājiem nav jāmaksā augstas kredītkaršu maksas, lai iepirktos tiešsaistē.

Uz komerckartēm un kartēm, ko izdod trīspusējas shēmas — kaut gan tās parasti ir dārgākas — neattieksies (kā ierosināts v) risinājumā) maksimālās robežvērtības, kas ierosinātas attiecībā uz patērētāju kartēm, jo tām ES ir neliela tirgus daļa un atšķirīga maksu struktūra, un nav sagaidāms, ka tas nākotnē mainīsies. Tomēr pasākumi, kas ierosināti patērētāju karšu darījumiem, šādām shēmām tiks piemēroti tiktāl, cik tās izdod šādas kartes un izmanto licencētus maksājumu pakalpojumu sniedzējus tā, lai sekmētu šādas shēmas efektīvu darbību tādā veidā, kas līdzīgs četrpusējai shēmai. Turklāt pārredzamību veicinoši pasākumi tiks piemēroti šādām shēmām jebkurā gadījumā.

Tirgotāju apkalpošanas maksu regulējums, kā ierosināts vi) risinājumā, attieksies ne tikai uz starpbanku komisijas maksām, bet arī uz citām maksām, kas jāmaksā tirgotājiem. Tas nozīmēs, ka cenas tirgotājiem un mazumtirdzniecības cenas tiks *de facto* kontrolētas. Turpretī starpbanku komisijas maksu maksimālo robežvērtību noteikšana nozīmēs vairumtirdzniecības cenu regulēšanu, lai saskaņotu tās ar konkurences lietās izstrādāto analīzi nolūkā izveidot iekšējo tirgu, jo starpbanku komisijas maksas nav galīgās cenas ne mazumtirgotājiem, ne arī patērētājiem.

Pārredzamībai un novirzīšanas pasākumiem joprojām būs svarīgākā loma, lai novērstu to, ka tiek spēcīgi popularizētas kartes ar neregulētām starpbanku komisijas maksām. Būs jāveic arī antidempinga pasākumi.

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

Ierosināto pasākumu kopsavilkums

Priekšlikumam ir divas galvenās daļas.

Ar pirmo daļu tiek ieviesti noteikumi par starpbanku komisijas maksām. Attiecībā uz šādām maksām priekšlikumā ir ierosināta "regulēta" un "neregulēta" joma. Regulētā joma ir visi to karšu darījumi, ko patērētāji plaši izmanto un ko tādēļ mazumtirgotājiem ir grūti atteikties pieņemt, t. i. patērētāju debetkartes un kredītkartes, un kartēm piesaistīti maksājumu darījumi. Neregulētā joma ir visi maksājumu karšu darījumi un *kartēm piesaistīti* maksājumu darījumi, kas saistīti ar maksājumu kartēm, uz kurām neattiecas regulētā joma, tostarp tā dēvētās komerckartes vai kartes, ko izdevušas trīspusējās shēmas.

"Regulētajā jomā" pārejas posmā, kas ilgs divus gadus pēc šīs regulas publicēšanas, starpbanku komisijas maksu maksimālie līmeņi attieksies tikai uz *pārrobežu* darījumiem (gadījumos, kad kartes turētājs izmanto karti citā dalībvalstī) un pārrobežu pieņemšanas darījumiem (gadījumos, kad tirgotājs izmanto maksājumu instrumentu pieņemšo pakalpojumu sniedzēju citā dalībvalstī).

Lai gan ietekmes novērtējumā konstatēts, ka daļa no vislabākā risinājuma ir aizliegt starpbanku komisijas maksu par debetkartēm, Komisija uzskata, ka ir padziļināti jāizpēta tirgu EEZ attīstības līmenis, jo īpaši attiecībā uz debetkaršu izdošanu un izmantošanu, un pirms pilnībā aizliegt iekasēt starpbanku komisijas maksas par debetkartēm, ir jāpārlicinās, ka tās nedarbojas kā stimulants. Tādēļ ir ierosināts, ka pēc pārejas posma, kurā tiks vienīgi liberalizētas un regulētas pieņemšanas pārrobežu mērogā izmaksas, tādas pašas maksimālās maksas, ko piemēro pārrobežu pieņemšanas darījumiem, tiks piemērotas arī iekšzemes darījumiem. Pēc diviem gadiem pēc tiesību akta stāšanās spēkā Komisija iesniegs Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par tā piemērošanu, kurā tiks novērtēta jo īpaši starpbanku komisijas maksas līmeņa piemērotība, ņemot vērā dažādu maksājumu instrumentu izmantošanu un izmaksas, kā arī jaunu dalībnieku un jaunu tehnoloģiju ienākšanu tirgū.

Pēc pārejas posma visiem (*pārrobežu un iekšzemes*) "patērētāju" **debetkaršu darījumiem** un *kartēm piesaistītiem* maksājumu darījumiem, kas balstās uz šādām kartēm, piemēros starpbanku komisijas maksu, augstākais, 0,20 % apmērā un visiem (*pārrobežu un iekšzemes*) patērētāju **kredītkaršu darījumiem** un *kartēm piesaistītiem* maksājumu darījumiem, kas balstās uz šādām kartēm, piemēros starpbanku komisijas maksu, augstākais, 0,30 % apmērā. Šādas maksimālās robežvērtības, kuras kā pieņemamas akceptēja konkurences iestādes, šķiet, ir pamatots sliekšnis, kas jau ir ieviests, neapdraudot starptautisku karšu shēmu darbību un maksājumu pakalpojumu sniedzēju, mazumtirgotāju un patērētāju labklājību, un turklāt tas rada arī juridisko noteiktību.

Regulas otrajā daļā ietverti noteikumi par darbības noteikumiem, ko piemēros *visām* karšu darījumu kategorijām un *kartēm piesaistītiem* maksājumu darījumiem, kas balstās uz šīm kartēm. Piemēram, pēc regulas stāšanās spēkā:

- tiks ierobežota "visu karšu pieņemšanas noteikuma" (*HACR*) piemērošana. Tomēr nebūs atļauta diskriminācija, pamatojoties uz izdevējbankas vai kartes turētāja izcelsmi, kā arī to karšu diskriminācija, kam piemēro vienādas starpbanku komisijas maksas;

- tiks aizliegta jebkādu noteikumu piemērošana, kas aizliegs vai ierobežos to, ka tirgotājs novirza klientus uz efektīvāku maksājumu instrumentu izmantošanu (*no steering rules*);
- pieņemšie maksājumu pakalpojumu sniedzēji vismaz reizi mēnesī iesniegs tirgotājiem paziņojumu, kurā būs norādītas maksas, ko tirgotājs attiecīgajā mēnesī ir samaksājis par katru karšu kategoriju un katru atsevišķu zīmolu un attiecībā uz ko pieņēmis ir sniedzis pieņemšanas pakalpojumus;
- tiks aizliegta jebkādu noteikumu piemērošana, kas attur tirgotājus no to maksu atklāšanas klientiem, ko viņi maksā maksājumu pakalpojumu sniedzējiem.

Pēc Ietekmes novērtējuma padomes sanāksmes 2013. gada 20. martā tika mainīts ietekmes novērtējums. Būtiskākās izmaiņas tika veiktas, lai sniegtu papildu informāciju par karšu tirgu, tā darbību un par ES judikatūru saistībā ar starpbanku komisijas maksām, kā arī ekonomikas literatūras kopsavilkumu par starpbanku komisijas maksām. Tika skaidrāk norādīta maksimālās starpbanku komisijas maksas noteikšanas iespējamā ietekme uz karšu turētāju maksām, vispārējo patērētāju labklājību un banku ieņēmumiem, lai uzlabotu pamattekstā iekļauto vissvarīgāko risinājumu ietekmes atspoguļošanu. Tika labāk paskaidrota savstarpējā saikne starp dažādiem risinājumiem un paketēm, kā arī "all-inclusive" paketes, tostarp starpbanku komisijas maksas, pamatojums, precīzāk pamatojot iemeslus starpbanku komisijas maksu regulējumam, izmantojot tiesību aktu.

Juridiskais pamats

Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. panta 1. punkts.

Subsidiaritātes princips

Subsidiaritātes principu piemēro tiktāl, ciktāl priekšlikums nav Savienības ekskluzīvā kompetencē.

Priekšlikuma mērķus dalībvalstis nevar pilnībā sasniegt turpmāk norādīto iemeslu dēļ.

Pēc savas būtības integrētam maksājumu tirgum, kas balstīts uz tīkliem, kuri pārsniedz valstu robežas, nepieciešama Savienības mēroga rīcība, jo piemērojamajiem principiem, noteikumiem, procesiem un standartiem jābūt saskaņotiem visās dalībvalstīs, lai panāktu juridisku noteiktību un vienlīdzīgus konkurences apstākļus visiem tirgus dalībniekiem. Savienības mēroga rīcības alternatīva būtu valstu regulatīvas un konkurenci nostiprinošas rīcības sistēma, kas nebūtu tik efektīva kā ES mēroga rīcība un būtu sarežģītāka, kā arī radītu lielākas izmaksas nekā tiesību akts Eiropas līmenī. Tādējādi iespējamā intervence ES līmenī atbilst subsidiaritātes principam. Šāda pieeja atbalsta vienotās euro maksājumu telpas (*SEPA*) uzlabošanu un ir saskaņā ar Eiropas digitalizācijas programmu, jo īpaši ar digitālā vienotā tirgus izveidi. Tā veicina tehnoloģiskās inovācijas un sekmē izaugsmi un darbavietas, jo īpaši e-komercijas un m-komercijas jomās.

Turklāt, ņemot vērā maksājumu tirgus pārrobežu raksturu, pasākumi, ko veic publiskās iestādes nolūkā samazināt vai mainīt vairumtirdzniecības maksas (starpbanku komisijas maksas) tikai vienā dalībvalstī, traucēs Savienības mēroga maksājumu tirgus pienācīgai darbībai un nenāks par labu tirgus integrācijai, jo tie neradīs vienlīdzīgus konkurences apstākļus visā ES. Tā tas ir, piemēram, dažādu valsts mēroga pasākumu gadījumā, kuru mērķis ir regulēt starpbanku komisijas maksas vai noteikt to maksimālo robežvērtību, kā tas pašlaik ir paredzēts vairākās dalībvalstīs.

Tāpēc priekšlikums atbilst subsidiaritātes principam.

Proporcionalitātes princips

Priekšlikums atbilst proporcionalitātes principam šādu iemeslu dēļ.

Priekšlikumā paredzēts vienīgi tas, kas nepieciešams tā mērķu sasniegšanai, proti, palīdzēt attīstīt ES mēroga maksājumu tirgu, kurš ļaus patērētājiem, mazumtirgotājiem un citiem uzņēmumiem gūt maksimālu labumu no ES iekšējā tirgus, tostarp e-komercijas. Šis uzlabotās iespējas ienākt tirgū Eiropas mēroga dalībniekiem, vairāk inovāciju, un labākas iespējas valstu karšu shēmām (kas parasti ir lētākas) līdz ar skaidras naudas izmantošanu mazākā apjomā sniedz iespējas mazumtirgotājiem un maksājumu pakalpojumu sniedzējiem neatkarīgi no tā, vai tās ir bankas vai jauni tirgus dalībnieki. Līdz ar efektīvu konkurenci karšu maksājumu un kartēm piesaistītu maksājumu tirgū tiks gūti labāki tirgus rezultāti, maksājumu pakalpojumu sniedzēju, tostarp Eiropas mēroga, izvēle būs plašāka, radīsies inovatīvi tirgus dalībnieki un samazināsies mazumtirgotāju un patērētāju izmaksas. Šos izmaksu ietaupījumus tirgotāji nodos patērētājiem zemāku mazumtirdzniecības cenu veidā.

Starpbanku komisijas maksas un to ļoti atšķirīgie līmeņi rada šķērsli tirgus integrācijai un efektīvai konkurencei, un šo ietekmi pastiprina daudzi uzņēmējdarbības noteikumi, kas samazina pārredzamību mazumtirgotājiem un patērētājiem, ierobežo mazumtirgotāju iespējas izvēlēties pieņēmēju citā dalībvalstī un novirzīt patērētājus uz efektīvāku maksājumu instrumentu izmantošanu.

Pamatojoties uz apspriešanos ar ieinteresētajām personām, kā apkopots ietekmes novērtējumā, Komisija ierosina pasākumu kombināciju nolūkā uzlabot efektīvu tirgus darbību, nosakot starpbanku komisijas maksu maksimālo robežvērtību attiecībā uz pārrobežu darījumiem ar patērētāju debetkartēm un kredītkartēm (pirmajā posmā), un otrajā posmā nosakot starpbanku komisijas maksu maksimālo robežvērtību arī attiecībā uz iekšzemes darījumiem ar patērētāju kredītkartēm un patērētāju kredītkartēm.

Neieviešot regulējumu, netiktu risinātas problēmas saistībā ar divu starptautisku tirgus dalībnieku lielo nozīmi un pakāpenisku iekšzemes karšu shēmu (kas parasti ir lētākas) izzušanu. Iespējamo jauno Eiropas mēroga tirgus dalībnieku apjomradītie un diversifikācijas radītie ietaupījumi joprojām būtu nelieli, bet tirgotāji un patērētāji turpinātu maksāt par sadrumstaloto un dārgo ES maksājumu tirgu (vairāk nekā 1 % no ES iekšzemes kopprodukta jeb EUR 130 miljardus gadā atbilstoši ECB datiem). Šo jautājumu risināšana ar konkurences nostiprināšanas darbībām, jo īpaši, pamatojoties uz spriedumu *MasterCard* lietā, visdrīzāk, ilgtu vairākus gadus un vienmēr attiektos tikai uz konkrētiem gadījumiem, un tādējādi neradītu vienlīdzīgus konkurences apstākļus.

Ir nepieciešams un ir samērīgi ņemt vērā iekšzemes darījumus, nevis tikai pārrobežu darījumus, kas dotu labumu galvenokārt lieliem mazumtirgotājiem. Attiecībā uz pārrobežu darījumiem iespējams rīkoties ātri, tādējādi radot iespējas mazumtirgotājiem meklēt lētākus pieņemšanas pakalpojumus un stimulējot iekšzemes banku sektorus vai shēmas pazemināt to pieņemšanas maksas. Līdzīgs process nesen norisinājās attiecībā uz tiešo debetu. *SEPA* beigu termiņa regulā ir noteikts ierobežojums starpbanku komisijas maksām par tiešo debetu, tādējādi atceļot pārrobežu starpbanku komisijas maksas par tiešo debetu, bet atļaujot līdz 2017. gadam piemērot iekšzemes starpbanku komisijas maksas. Tā rezultātā un saskaroties ar situāciju, ka daudzi tirgotāji izvēlējās pieņēmēju kaimiņvalstīs, bankas apņēmas atcelt starpbanku komisijas maksas par tiešo debetu jau līdz 2013. gada 1. septembrim¹³¹⁴.

Vienpusēju vienošanos un apņemšanās rezultātā, kas noslēgtas konkurences procedūru ietvaros, daudzi pārrobežu karšu maksājumu darījumi Savienībā jau tiek veikti, ievērojot

¹³ http://www.autoritedelaconcurrency.fr/user/standard.php?id_rub=418&id_article=1895.

¹⁴ http://www.autoritedelaconcurrency.fr/user/standard.php?id_rub=418&id_article=1895.

maksimālās starpbanku komisijas maksas, kuras piemērojamas šīs regulas pirmajā darbības posmā. Tādēļ šos elementus var ieviest ātri. Tomēr iekšzemes starpbanku komisijas maksas vajadzētu mainīt. Tādēļ ir nepieciešams noteikt pārejas posmu iekšzemes maksājumu darījumiem. Turklāt priekšlikums neliedz dalībvalstīm ar valsts tiesību aktiem saglabāt vai ieviest zemākas maksimālās robežvērtības vai pasākumus ar līdzvērtīgu mērķi vai ietekmi.

Turklāt starpbanku komisijas maksu maksimālās robežvērtības noteikšana nāks par labu mazumtirgotājiem, kas nodos iegūto labumu saviem klientiem (tas ir ticamāk, nekā varbūtība, ka to izdarīs bankas), ņemot vērā pašreiz zemo konkurences un klientu mobilitātes līmeni banku sektorā.

Patērētāji jau pašlaik netieši maksā starpbanku komisijas maksas, kas netieši iekļautas mazumtirdzniecības cenās, un patērētāji, kas izmanto skaidru naudu vai debetkartes, pašlaik subsidē citu patērētāju dārgāku karšu izmantošanu. Var apgalvot, ka starpbanku komisijas maksu samazināšana veicinās, ka bankas paaugstinās karšu turētāju maksas. Tomēr šādai saiknei nav pierādījumu. Šķiet, ka karšu apkalpošanas maksas galvenokārt nosaka konkurences līmenis privātklientiem sniegto banku pakalpojumu nozarē.

Lai gan šis priekšlikums nāk par labu tirgus integrācijai, ienākšanai tirgū un patērētāju un mazumtirgotāju labklājībai, nav skaidra tā negatīvā ietekme uz esošajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem un bankām. Sagaidāms, ka starpbanku komisijas maksu maksimālās robežvērtības noteikšana šādos līmeņos labvēlīgi ietekmēs karšu pieņemamību no tirgotāju puses un tādējādi mudinās patērētājus vairāk izmantot kartes. Karšu darījumu apjoma pieaugums (lielākas pieņemamības rezultātā) un ietaupījumi no skaidras naudas apstrādes varētu vismaz daļēji segt banku iespējamās zaudējumus, kas radušies starpbanku komisijas maksu maksimālās robežvērtības noteikšanas dēļ. Papildu ietaupījumi varētu rasties no tā, ka no bankomātiem tiks izņemts mazāk naudas.

Paredzētās maksimālās robežvērtības 0,2 % un 0,3 % apmērā balstās uz tā dēvēto "komersanta izvēles neietekmēšanas metodoloģiju", kas norāda to, kāda līmeņa maksu tirgotājs būtu gatavs maksāt, ja tas salīdzinātu izmaksas, kas rodas, kad klients izmanto maksājumu karti, ar tām izmaksām, kas rodas, kad maksājumi tiek veikti bez kartēm (skaidras naudas maksājumi). Konkrētie skaitļi aprēķināti, pamatojoties uz šo metodoloģiju, izmantojot datus, kas iegūti no četrām valstu centrālajām bankām. Šīs robežvērtības ir pieņēmuši *Visa*, *MasterCard* un Francijas iekšzemes karšu shēma *Groupement Cartes Bancaires*. Tādēļ priekšlikums ir proporcionāls iepriekš minētajiem mērķiem. Visiem ierosinātajiem noteikumiem ir veikta proporcionalitātes pārbaude, lai nodrošinātu pienācīgu un proporcionālu reglamentāciju.

Juridisko instrumentu izvēle

Ierosinātais juridiskais instruments: regula.

Citi instrumenti nebūtu piemēroti šādu iemeslu dēļ.

Starpbanku komisijas maksu līmenis un ierobežojošie darbības noteikumi ir jāstandartizē tehniskā līmenī, un ir nepieciešama visplašākā iespējamā saskaņošana. Tāpēc priekšroka ir regulai, nevis direktīvai. Turklāt, tā kā maksājumu nozare pēc būtības ir tīkls, vairums priekšrocību realizēsies tad, kad visās ES dalībvalstīs būs pabeigta pāreja no iekšzemes maksāšanas līdzekļiem uz Savienības mēroga maksāšanas līdzekļiem. Direktīva, kas pieļautu īstenošanas atšķirības dalībvalstīs, varētu radīt tādu pašu tirgus sadrumstalotību, kāda ir pašreiz. Visbeidzot, tā aizkavētu pāreju, jo transponēšanai dalībvalstīs ir vajadzīgs laiks. Tādēļ ir ieteicams kā juridisko instrumentu izmantot regulu, lai regulētu starpbanku komisijas maksas un ierobežojošos darbības noteikumus karšu maksājumu tirgū, kā arī mobilo un interneta maksājumu tirgū, kas piesaistīti kartēm.

Šajā regulā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas iekļauti jo īpaši Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, proti, brīvība veikt uzņēmējdarbību, tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību vai taisnīgu tiesu, un tā ir jāpiemēro saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Šis priekšlikums neietekmē ES budžetu.

5. IZVĒLES ELEMENTI

Pārbaude / pārskatīšana / turpināmības klauzula

Priekšlikumā ir iekļauta pārskatīšanas klauzula.

Eiropas Ekonomikas zona

Ierosinātais tiesību akts ir par jautājumu, kas skar Eiropas Ekonomikas zonu, un tāpēc būtu jāattiecinā uz EEZ.

Sīkāks priekšlikuma skaidrojums

Turpmāk ietvertā īsā kopsavilkuma mērķis ir atvieglot lēmuma pieņemšanas procesu, ieskicējot regulas būtību.

1. pantā (priekšmets un darbības joma) noteikts, ka regula attiecas uz noteikumiem par starpbanku komisijas maksām, ko piemēro maksājumu karšu darījumiem un kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem ES, ja maksājuma saņēmējs un viņa maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kas iesaistīts maksājuma darījumā, atrodas ES, un uz darbības noteikumiem saistībā ar minētajiem maksājumiem.

2. pantā (definīcijas) definīcijas ir pēc iespējas saskaņotas ar definīcijām Direktīvā 2007/64/EK. Tomēr, ņemot vērā regulas sašaurināto darbības jomu salīdzinājumā ar Maksājumu pakalpojumu direktīvu, dažas no definīcijām ir pielāgotas šā priekšlikuma vajadzībām.

3. pantā (maksimālā starpbanku komisijas maksa par pārrobežu darījumiem ar patērētāju debetkartēm un kredītkartēm) maksājumu pakalpojumu sniedzējiem attiecībā uz pārrobežu darījumiem ar patērētāju debetkartēm un kredītkartēm noteiktas starpbanku komisijas maksu maksimālās robežvērtības 0,2 % un 0,3 % apmērā, kuras stāsies spēkā 2 mēnešus pēc publicēšanas.

4. pantā (maksimālās starpbanku komisijas maksas par visiem patērētāju debetkaršu un kredītkaršu darījumiem) maksājumu pakalpojumu sniedzējiem attiecībā uz visiem patērētāju debetkaršu un kredītkaršu darījumiem noteiktas starpbanku komisijas maksu maksimālās robežvērtības, 0,2 % un 0,3 % apmērā no darījuma vērtības, kuras stāsies spēkā 2 gadus pēc publicēšanas.

5. pantā (noteikumu apiešanas aizliegums) paredzēts, ka 3. un 4. pantā minēto maksimālo robežvērtību piemērošanas nolūkā jebkādu neto kompensāciju, ko maksā starp izdevēju un shēmu, pieskaita starpbanku komisijas maksai, kuru maksā un saņem, nolūkā novērtēt iespējamu apiešanu.

6. pantā (licencēšana) paredzēts, ka licences, ko izdošanai vai pieņemšanai izsniedz shēmas, nedrīkstētu attiekties uz konkrētu teritoriju, bet gan uz visu Savienību kopumā.

7. pantā (shēmas un apstrādes struktūru nodalīšana) noteikts, ka shēmām un struktūrām, kas apstrādā darījumus, ir jābūt organizatoriskā ziņā nodalītām, un paredzēts teritoriālās

diskriminācijas aizliegums apstrādes noteikumos, kā arī noteikts, ka apstrādājošo struktūru sistēmām jābūt savstarpēji sadarbspējīgām.

8. pantā (zīmolu koplietošana (*co-branding*) un lietojumprogrammas izvēle) paredzēts, ka maksājuma instrumenta izdevējs izvēlas, vai maksājuma lietojumprogramma var būt instalēta uz tās pašas kartes vai ierīces. Izmantotās maksājuma lietojumprogrammas izvēle ir patērētāja ziņā, un izdevējs nevar to iepriekš noteikt, izmantojot automātiskus mehānismus uz instrumenta vai aprīkojuma pārdošanas punktā.

9. pantā (vienotas maksas atcelšana) precizēts, ka pieņēmējbankas maksājumu saņēmējam piedāvā un iekasē no viņiem maksas par maksājumu karšu dažādām kategorijām un dažādiem zīmoliem atsevišķi, nevis nosaka vienotu maksu, kā arī sniedz attiecīgo informāciju par summām, kas piemērojamas dažādām kategorijām un zīmoliem.

10. pants (visu karšu pieņemšanas noteikums) precizē, ka maksājumu shēmas un maksājumu pakalpojumu sniedzēji nevar noteikt, ka mazumtirgotājiem jāpieņem kategorijas vai zīmola kartes, ja viņš pieņem citas kategorijas vai zīmola kartes, izņemot gadījumus, ja attiecīgajām zīmola vai kategorijas kartēm piemēro tādu pašu starpbanku komisijas maksu, kā pirmajā minētajā gadījumā. Piemēram, tirgotājiem, kas pieņem patērētāju debetkartes nevar uzlikt par pienākumu pieņemt patērētāju kredītkartes, bet var uzlikt par pienākumu pieņemt citas patērētāju debetkartes.

11. pantā (noteikumi par novirzīšanu) precizēts, ka maksājumu shēmas un maksājumu pakalpojumu sniedzēju shēmas nevar traucēt mazumtirgotājiem novirzīt patērētājus uz kādu konkrētu maksājumu instrumentu izmantošanu, kam mazumtirgotājs dod priekšroku. Tas neskar noteikumus par rabatiem un papildmaksām, kas paredzēti Maksājumu pakalpojumu direktīvā un Patērētāju tiesību direktīvas 19. pantā. Maksājumu shēmas un maksājumu pakalpojumu sniedzēji nevar traucēt mazumtirgotājiem informēt patērētājus par starpbanku komisijas maksām un tirgotāju apkalpošanas maksām.

12. pantā (informācija maksājumu saņēmējam par atsevišķiem maksājumu darījumiem) paredzēts, kāda informācija maksājumu pakalpojumu sniedzējam ir jāsniedz tirgotājam pēc atsevišķa maksājuma darījuma izpildīšanas, un paredzēta iespēja sniegt šo informāciju periodiski.

13. pantā (kompetentās iestādes) paredzēts, ka kompetentās iestādes regulē procedūras, saskaņā ar kurām norīko valstu iestādes, kas atbildīgas par regulas noteikumu piemērošanu.

14. pantā (sankcijas) paredzēts pienākums dalībvalstīm ieviest noteikumus par sankcijām, ko piemēro par šīs regulas noteikumu pārkāpšanu, kā arī informēt par tiem Komisiju.

15. pantā (ārpustiesas sūdzību un pārsūdzību procedūras) noteikts pienākums dalībvalstīm ieviest īpašas procedūras strīdu starp maksājumu saņēmējiem un maksājumu pakalpojumu sniedzējiem izšķiršanai.

16. pants (pārskatīšanas klauzula) paredz, ka regulu pārskata četrus gadus pēc tās stāšanās spēkā, īpašu uzmanību pievēršot starpbanku komisijas maksu līmenim. Šajā pantā noteikti mehānismi, ar kādiem novērtē, vai šīs regulas noteikumi ir efektīvi piemēroti, un, ja nepieciešams, ierosina tās grozījumus.

17. pantā (stāšanās spēkā) paredzēts datums, kurā regula stājas spēkā.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par starpbanku komisijas maksām, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹⁵,

ņemot vērā Eiropas Centrālās bankas atzinumu¹⁶,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Iekšējā tirgus sadrumstalotība kaitē konkurētspējai, izaugsmei un darbavietu radīšanai Savienībā. Lai iekšējais tirgus pienācīgi darbotos, ir jānovērš tieši un netieši šķēršļi tāda integrēta elektronisko maksājumu tirgus darbībai un izveidei, kurā nebūtu atšķirības starp iekšzemes un pārrobežu maksājumiem.
- (2) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/64/EK¹⁷ tika nodrošināts juridiskais pamats, lai Savienības mērogā izveidotu iekšējo tirgu maksājumiem, jo tā būtiski atviegloja maksājumu pakalpojumu sniedzēju darbību, paredzot vienotus noteikumus attiecībā uz maksājumu pakalpojumu sniegšanu.
- (3) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 924/2009¹⁸ tika ieviests princips, ka maksa, ko no lietotājiem iekasē par pārrobežu maksājumu euro — tostarp par karšu maksājumiem, uz kuriem attiecas šī regula —, ir tāda pati kā par atbilstošu maksājumu dalībvalstī.

¹⁵ OV C [...], [...], [...] lpp.

¹⁶ OV C [...], [...], [...] lpp.

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 13. novembra Direktīva 2007/64/EK par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK (OV L 319, 5.12.2007., 1. lpp.).

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regula (EK) Nr. 924/2009 par pārrobežu maksājumiem Kopienā, ar kuru atceļ Regulu (EK) Nr. 2560/2001 (OV L 266, 9.10.2009., 11. lpp.).

- (4) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 260/2012¹⁹ tika paredzēti darbības noteikumi iekšējā tirgus kredīta pārvedumiem un tiešā debeta maksājumiem euro, taču tās darbības jomā netika iekļauti kartēm piesaistīti maksājumi.
- (5) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/83/ES²⁰ tika saskaņoti daži noteikumi attiecībā uz līgumiem, kuri noslēgti starp patērētājiem un tirgotājiem, tostarp tādi noteikumi attiecībā uz maksu par maksājumu līdzekļa izmantošanu, pamatojoties uz kuriem dalībvalstīm ir jāaizliedz tirgotājiem pieprasīt no patērētājiem maksu par konkrēto maksāšanas līdzekļu izmantošanu, kuras apmērs pārsniedz tirgotāja izdevumus saistībā ar šo maksājumu līdzekļu izmantošanu.
- (6) Lai patērētāji, mazumtirgotāji un uzņēmumi varētu gūt maksimālu labumu no iekšējā tirgus, izšķirīga nozīme ir drošiem, efektīviem, konkurētspējīgiem un novatoriskiem elektroniskajiem maksājumiem, un to nozīme vēl vairāk pieaug, pasaulei pārejot uz e-komerciju.
- (7) Lai regulētu starpbanku komisijas maksas, dažās dalībvalstīs²¹ tiek gatavoti tiesību akti, kas aptver vairākus jautājumus, tostarp maksimālās robežvērtības noteikšanu starpbanku komisijas maksām dažādos līmeņos, tirgotāju maksas, visu karšu pieņemšanas noteikumu (*Honour All Cards Rule*) vai novirzīšanas pasākumus. Dažās dalībvalstīs pastāvošie administratīvie lēmumi ievērojami atšķiras. Ņemot vērā to, kādu kaitējumu starpbanku komisijas maksas nodara mazumtirgotājiem un patērētājiem, sagaidāms, ka valstu līmenī tiks turpmāk ieviesti regulatīvi pasākumi, kas pievērsīsies šo maksu līmenim vai atšķirībām. Šādi valstu pasākumi varētu radīt ievērojamus šķēršļus saistībā ar iekšējā tirgus izveidi kartēm piesaistītu karšu, interneta un mobilo maksājumu jomā un tādējādi ierobežot pakalpojumu sniegšanas brīvību.
- (8) Maksājumu kartes ir mazumtirdzniecībā visbiežāk lietotais elektronisko maksājumu instruments. Tomēr Savienības maksājumu karšu tirgus integrācija nebūt nav pilnīga, jo daudzi maksājumu risinājumi nevar attīstīties ārpus to valstu robežām un jauniem Eiropas mēroga pakalpojumu sniedzējiem tiek liegta piekļuve tirgum. Tirgus integrētības trūkums patērētājiem un mazumtirgotājiem pašlaik rada augstākas cenas un mazāku maksājumu pakalpojumu izvēli, kā arī ierobežotākas iespējas izmantot iekšējā tirgus sniegtās priekšrocības. Tādēļ ir vajadzīgs novērst tādus šķēršļus efektīvai karšu tirgus darbībai — tostarp attiecībā uz mobilajiem un interneta maksājumiem, kuru pamatā ir karšu darījumi —, kas joprojām liedz izvērst pilnībā integrētu tirgu.
- (9) Lai iekšējais tirgus darbotos efektīvi, elektronisko maksājumu izmantošana būtu jāsekmē un jāatvieglo par labu mazumtirgotājiem un patērētājiem. Kartes un citus elektroniskos maksājumus var izmantot krietni daudzpusīgāk, un tie ietver iespējas norēķināties tiešsaistē, lai izmantotu iekšējā tirgus un e-komercijas priekšrocības; vienlaikus elektroniskie maksājumi arī mazumtirgotājiem nodrošina potenciāli drošus maksājumus. Tādēļ tas, ka skaidras naudas vietā tiek izmantoti karšu maksājumi un kartēm piesaistīti maksājumi, varētu labvēlīgi ietekmēt mazumtirgotājus un

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 14. marta Regula (ES) Nr. 260/2012, ar ko nosaka tehniskās un darbības prasības kredīta pārvedumiem un tiešā debeta maksājumiem euro un groza Regulu (EK) Nr. 924/2009 (OV L 94, 30.3.2012., 22. lpp.).

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Direktīva 2011/83/ES par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV L 304, 22.11.2011., 64. lpp.).

²¹ Itālija, Ungārija, Polija un Apvienotā Karaliste.

patērētājus, ja maksa par maksājumu sistēmu izmantošanu būtu noteikta ekonomiski izdevīgā līmenī, un vienlaikus veicināt inovācijas un jaunu dalībnieku ienākšanu tirgū.

- (10) Viens no galvenajiem aspektiem, kas kavē iekšējā tirgus darbību saistībā ar karšu maksājumiem un kartēm piesaistītiem maksājumiem, ir starpbanku komisijas maksas, kuras tiek plaši izmantotas un uz kurām vairumā dalībvalstu neattiecas nekādi tiesību akti. Starpbanku komisijas maksas ir starpbanku maksas, ko parasti piemēro starp karti pieņemošajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem un karti izdodošajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, kuri ir piederīgi noteiktai karšu shēmai. Starpbanku komisijas maksas veido lielu daļu no maksām, ko kartes pieņemšie maksājumu pakalpojumu sniedzēji par katru darījumu iekasē no tirgotājiem. Savukārt tirgotāji iekļauj šīs karšu izmaksas kopējās preču un pakalpojumu cenās. Šķiet, ka praksē konkurence starp karšu shēmām ir lielā mērā vērsta uz to, lai pēc iespējas vairāk izdodošo maksājumu pakalpojumu sniedzēju (piemēram, banku) pārliecinātu izdot to kartes, kas tirgū — atšķirībā no ierastās cenu disciplinējošās ietekmes, kāda ir konkurencei tirgus ekonomikas apstākļos — parasti rada *augstākas*, nevis *zemākas* starpbanku komisijas maksas. Starpbanku komisijas maksu regulēšana uzlabotu iekšējā tirgus darbību.
- (11) Pašlaik pastāvošās dažādās starpbanku komisijas maksas un to atšķirīgais līmenis neļauj rasties “jauniem” Savienības mēroga dalībniekiem, kuri pamatotos uz uzņēmējdarbības modeļiem ar zemākām starpbanku komisijas maksām, un ierobežo potenciālus apjomradītus un diversifikācijas radītus ietaupījumus un no tiem izrietošo efektivitāti. Tas negatīvi ietekmē mazumtirgotājus un patērētājus un kavē inovāciju. Savienības mēroga dalībniekiem būtu izdevējbankām jāpiedāvā vismaz augstākā līmeņa starpbanku komisijas maksa, kas dominē tirgū, kurā tie vēlas iekļūt, tāpēc arī rodas pastāvīga tirgus sadrumstalotība. Arī pastāvošās vietējās shēmas, kurās ir zemākas starpbanku komisijas maksas vai kurās to vispār nav, var būt spiestas aiziet no tirgus tādēļ, ka bankas izdara spiedienu saistībā ar lielāku starpbanku komisijas maksas ieņēmumu iegūšanu. Tā rezultātā patērētāji un tirgotāji attiecībā uz maksājumu pakalpojumiem saskaras ar ierobežotu izvēli, augstākām cenām un zemāku kvalitāti, turklāt to spēja izmantot Savienības mēroga maksājumu risinājumus ir ierobežota. Papildus tam mazumtirgotāji nevar pārvarēt maksu atšķirības, izmantojot karšu pieņemšanas pakalpojumus, ko bankas piedāvā citās dalībvalstīs. Īpaši noteikumi, ko izmanto maksājumu shēmas, pieprasa, lai par katru maksājuma darījumu “tirdzniecības vietā” (mazumtirgotāja valstī) tiktu piemērota starpbanku komisijas maksa. Tas neļauj pieņēmējbankām veiksmīgi piedāvāt to pakalpojumus pārrobežu līmenī. Turklāt tas neļauj mazumtirgotājiem samazināt to maksājumu izmaksas par labumu patērētājiem.
- (12) Tas, ka Komisija un valstu konkurences iestādes ir piemērojušas spēkā esošos tiesību aktus, nav mainījis šo situāciju.
- (13) Tādēļ, lai novērstu iekšējā tirgus sadrumstalotību un būtiskus konkurences izkropļojumus, ko rada atšķirīgi tiesību akti un administratīvie lēmumi, saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. pantu ir jāveic pasākumi, lai risinātu augstu un atšķirīgu starpbanku komisijas maksu problēmu nolūkā ļaut maksājumu pakalpojumu sniedzējiem sniegt pakalpojumus pārrobežu mērogā un patērētājiem un mazumtirgotājiem izmantot pārrobežu pakalpojumus.
- (14) Šīs regulas piemērošana neskar Savienības un valsts konkurences noteikumu piemērošanu. Tai nebūtu jāliedz dalībvalstīm ar valsts tiesību aktu starpniecību paturēt

spēkā vai ieviest zemākas maksimālās robežvērtības vai pasākumus ar līdzvērtīgu mērķi vai sekām.

- (15) Šajā regulā izmantota pakāpeniska pieeja. Pirmkārt, ir jāveic pasākumi, lai atvieglotu maksājumu karšu izdošanu un maksājumu karšu darījumu pieņemšanu pārrobežu mērogā. Tam, ka tirgotājiem ir ļauts izvēlēties pieņēmēju ārpus to dalībvalsts (“pārrobežu pieņemšana”) un ka attiecībā uz pārrobežā pieņemtiem darījumiem tiek noteikts maksimālais pārrobežu starpbanku komisijas maksu līmenis, būtu jānodrošina vajadzīgā juridiskā skaidrība. Turklāt atļaujām izdot vai pieņemt maksājumu instrumentus Savienībā vajadzētu būt spēkā bez ģeogrāfiskiem ierobežojumiem. Šie pasākumi veicinātu karšu, interneta un mobilo maksājumu iekšējā tirgus netraucētu darbību, no kā labumu gūtu patērētāji un mazumtirgotāji.
- (16) Konkurences lietu izskatīšanas ietvaros uzņemtu vienpusēju saistību rezultātā daudzi pārrobežu karšu maksājumu darījumi Savienībā jau tiek veikti, ievērojot maksimālās starpbanku komisijas maksas, kas piemērojamas pirmajā šīs regulas posmā. Tādēļ noteikumiem, kas attiecas uz šiem darījumiem, būtu jāstājas spēkā jau tuvākajā laikā, lai mazumtirgotājiem radītu iespējas meklēt lētākus pārrobežu pieņemšanas pakalpojumus un stimulētu vietējos banku sektorus vai shēmas samazināt to pieņemšanas maksas.
- (17) Attiecībā uz iekšzemes darījumiem ir vajadzīgs pārejas periods, lai maksājumu pakalpojumu sniedzējiem un shēmām nodrošinātu laiku pielāgoties jaunajām prasībām. Tādēļ, pēc diviem gadiem pēc šīs regulas stāšanās spēkā, patērētāju karšu darījumiem noteiktās starpbanku komisijas maksu maksimālās robežvērtības būtu jāattiecinā uz visiem — gan pārrobežu, gan iekšzemes — maksājumiem, lai nodrošinātu, ka tiek izveidots kartēm piesaistītu maksājumu iekšējais tirgus.
- (18) Lai atvieglotu pārrobežu pieņemšanu, visiem (*pārrobežu un iekšzemes*) “patērētāju” debetkaršu darījumiem un *kartēm piesaistītiem* maksājumu darījumiem vajadzētu būt maksimālai starpbanku komisijas maksai 0,20 % apmērā un visiem (*pārrobežu un iekšzemes*) patērētāju kredītkaršu darījumiem un uz tiem balstītajiem *kartēm piesaistītajiem* maksājumu darījumiem vajadzētu būt maksimālai starpbanku komisijas maksai 0,30 % apmērā.
- (19) Šo maksimālo robežvērtību pamatā ir tā sauktā “komersanta izvēles neietekmēšanas metodoloģija” (*Merchant Indifference Test*), kas izstrādāta ekonomikas literatūrā un kas norāda to, kāda līmeņa maksu tirgotājs būtu gatavs maksāt, ja tas salīdzinātu izmaksas, kas rodas, kad klients izmanto maksājumu karti, ar tām izmaksām, kas rodas, kad maksājumi tiek veikti bez kartēm (skaidras naudas maksājumi) (ņemot vērā pakalpojumu maksu, ko iekasē pieņēmējbanks, t. i., tirgotāju apkalpošanas maksu, kas tiek iekasēta papildus starpbanku komisijas maksai). Tādējādi tie veicina efektīvu maksājumu instrumentu izmantošanu, popularizējot to karšu izmantošanu, kas saistībā ar darījumiem sniedz lielākas priekšrocības, un vienlaikus novēršot nesamērīgas no tirgotājiem iekasētas maksas, kuras radītu slēptas izmaksas citiem patērētājiem. Pretējā gadījumā starpbanku komisijas maksu koplīgumu dēļ varētu rasties pārmērīgas maksas, kas tiktu iekasētas no tirgotājiem, jo tirgotāji, baidoties zaudēt apgrozījumu, nelabprāt noraida dārgus maksājumu instrumentus. Pieredze liecina, ka minēto griestu līmeņi ir samērīgi, jo tie neapdraud starptautisko karšu shēmu un maksājumu pakalpojumu sniedzēju darbību. Turklāt tie sniedz priekšrocības mazumtirgotājiem un patērētājiem un nodrošina juridisko noteiktību.

- (20) Šī regula būtu jāattiecina uz visiem darījumiem, kuros maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs un maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējs atrodas Savienībā.
- (21) Saskaņā ar tehnoloģiskās neitralitātes principu, kas izklāstīts Eiropas digitalizācijas programmā, šī regula būtu jāpiemēro kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem neatkarīgi no vides, kādā šis darījums tiek veikts, iekļaujot bezsaistes, tiešsaistes vai mobilus privātklientu maksājumu instrumentus un pakalpojumus.
- (22) Maksājumu karšu darījumi parasti tiek veikti, pamatojoties uz diviem galvenajiem uzņēmējdarbības modeļiem — tā dēvētajām trīspusējām maksājumu karšu shēmām (kartes turētājs – pieņemošā un izdodošā shēma – tirgotājs) un četrpusējām maksājumu karšu shēmām (kartes turētājs – izdevējbanka – pieņemējbanka – tirgotājs). Daudzas četrpusējās maksājumu karšu shēmas izmanto atklātu starpbanku komisijas maksu, kas galvenokārt ir daudzpusēja. Trīspusējās maksājumu karšu shēmās starpbanku komisijas maksas (pieņemējbankas segta maksa, ar ko tiek stimulēta karšu izdošana un izmantošana) ir slēptas. Lai ņemtu vērā to, ka pastāv slēptas starpbanku komisijas maksas, un palīdzētu radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, trīspusējās maksājumu karšu shēmas, kas maksājumu pakalpojumu sniedzējus izmanto kā izdevējus vai pieņēmējus, būtu jāuzskata par četrpusējām maksājumu karšu shēmām, un tām būtu jāievēro tādi paši noteikumi, turklāt pārredzamība un citi pasākumi, kas saistīti ar darbības noteikumiem, būtu jāpiemēro visiem pakalpojumu sniedzējiem.
- (23) Ir svarīgi nodrošināt, ka noteikumi par starpbanku komisijas maksām, ko maksā vai saņem maksājumu pakalpojumu sniedzēji, netiek apietī, izmantojot alternatīvas maksu plūsmas, ko saņem izdodošie maksājumu pakalpojumu sniedzēji. Lai no tā izvairītos, “neto kompensācija” par maksām, ko izdodošais maksājumu pakalpojumu sniedzējs maksā un saņem no maksājumu karšu shēmas, būtu jāuzskata par starpbanku komisijas maksu. Lai pārbaudītu, vai notiek noteikumu apiešana, aprēķinot starpbanku komisijas maksu, būtu jāņem vērā maksājumu vai stimulu kopējā summa, ko izdodošais maksājumu pakalpojumu sniedzējs par regulētajiem darījumiem ir saņēmis no maksājumu karšu shēmas, atņemot no tās maksas, ko izdodošais maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir samaksājis shēmai. Vērā ņemamie maksājumi, stimuli un maksas varētu būt tieši (t. i., saistīti ar apjomu vai konkrēto darījumu), vai netieši (tostarp tirgvedības stimuli, piemaksas, rabati par atbilstību noteiktiem darījumu apjomiem).
- (24) Patērētāji parasti nav informēti par maksām, ko tirgotāji maksā par maksājumu instrumentu izmantošanu. Vienlaikus virkne stimulējošu paņēmieni, ko izmanto izdodošie maksājumu pakalpojumu sniedzēji (piemēram, ceļojumu kuponi, piemaksas, rabati, atmaksas, bezmaksas apdrošināšana utt.), var novirzīt patērētājus uz maksājumu instrumentiem, par kuru izmantošanu maksājumu pakalpojumu sniedzējiem tiek piemērotas lielas maksas. Lai to novērstu, pasākumi, ar ko starpbanku komisijas maksām uzliek ierobežojumus, būtu jāpiemēro vienīgi maksājumu kartēm, kuras ir kļuvušas par plaša patēriņa produktiem un kuras tirgotājiem parasti ir grūti atteikt, jo tās tiek plaši izdotas un izmantotas (t. i., patērētāju debetkartes un kredītkartes). Lai uzlabotu efektīvu tirgus darbību nereglamentētajās nozares daļās un ierobežotu darbības pārvešanu no reglamentētajām uz nereglamentētajām nozares daļām, ir nepieciešams pieņemt virkni pasākumu, tostarp attiecībā uz shēmas un infrastruktūras nodalīšanu, maksājuma saņēmēja veikto maksātāja novirzīšanu un maksājuma saņēmēja iespēju selektīvi pieņemt maksājumu instrumentus.

- (25) Shēmas un infrastruktūras nodalīšana varētu ļaut visiem apstrādātājiem konkurēt attiecībā uz shēmu klientiem. Izmaksas par apstrādi veido būtisku daļu no kopējām kartes pieņemšanas izmaksām, tāpēc ir svarīgi, lai šis vērtības ķēdes posms tiktu atvērts efektīvai konkurencei. Pamatojoties uz shēmas un infrastruktūras nodalīšanu, karšu shēmām un apstrādes struktūrām vajadzētu būt neatkarīgām juridiskās formas, organizācijas un lēmumu pieņemšanas procesa ziņā. Tās nedrīkstētu darboties diskriminējoši, piemēram, savstarpēji piemērojot izdevīgākus nosacījumus vai sniedzot privilēģētu informāciju, kas nav pieejama to konkurentiem attiecīgajā tirgus segmentā, piemērojot pārmērīgas informēšanas prasības to konkurentiem attiecīgajā tirgus segmentā, šķērssubsidējot to attiecīgo darbību vai veicot kopīgus pārvaldības pasākumus. Šāda diskriminējoša prakse veicina tirgus sadrumstalotību, negatīvi ietekmē jaunu dalībnieku ienākšanu tirgū un neļauj rasties Eiropas mēroga dalībniekiem, tādējādi kavējot iekšējā tirgus izveidi karšu, interneta un mobilo maksājumu jomā un kaitējot mazumtirgotājiem, uzņēmumiem un patērētājiem.
- (26) Maksājumu karšu shēmu piemērotie noteikumi un maksājumu pakalpojumu sniedzēju piekoptā prakse parasti neļauj tirgotājiem un patērētājiem būt informētiem par maksu atšķirībām un tādējādi samazina tirgus pārredzamību, piemēram, “norādot vienotu” maksu (t. s. *blending*) vai neļaujot tirgotājiem zīmolu koplietošanas karšu gadījumā izvēlēties lētāku karšu zīmolu vai novirzīt patērētājus uz šādu lētāku karšu izmantošanu. Pat tad, ja tirgotāji ir informēti par dažādaizmaksām, shēmu noteikumi tiem bieži vien liedz rīkoties, lai samazinātu maksu.
- (27) Maksājumu instrumenti ietver dažādas izmaksas maksājuma saņēmējam un daži instrumenti ir dārgāki nekā citi. Maksājuma saņēmējam būtu jāspēj brīvi novirzīt maksātājus uz konkrēta maksājuma instrumenta izmantošanu, izņemot gadījumos, kad maksājumu instruments konkrētu kategoriju maksājumiem ir noteikts ar tiesību aktiem vai kad to nevar atteikt tā likumīgā maksāšanas līdzekļa statusa dēļ. Šajā ziņā karšu shēmas un maksājumu pakalpojumu sniedzēji maksājumu saņēmējiem ir uzlikuši dažus ierobežojumus, tostarp ierobežojumus attiecībā uz maksājuma saņēmēja tiesībām mazu summu gadījumā atteikt noteiktus maksājumu instrumentus, ierobežojumus attiecībā uz informācijas sniegšanu maksātājiem par maksām, kas maksājuma saņēmējam rodas konkrētu maksājumu instrumentu gadījumā, vai ierobežojumus attiecībā uz tādu kases aparātu skaitu, kas maksājuma saņēmēja veikalā tiek izmantoti, lai pieņemtu īpašus maksāšanas instrumentus. Šie ierobežojumi būtu jāatceļ.
- (28) Saskaņā ar Priekšlikuma COM (2013)547 55. pantu maksājuma saņēmējs var maksātāju novirzīt uz konkrētu maksājumu instrumentu izmantošanu. Tomēr maksājuma saņēmējs nedrīkstētu pieprasīt nekādu maksu par tādu maksājumu instrumentu izmantošanu, kuru starpbanku komisijas maksas ietilpst šīs regulas darbības jomā, jo šādās situācijās papildmaksas piemērošanas priekšrocības kļūst ierobežotas, un vienlaikus tirgū tiek radīti sarežģījumi.
- (29) Visu karšu pieņemšanas noteikums ir divējāds pienākums, ko izdodošie maksājumu pakalpojumu sniedzēji un maksājumu karšu shēmas uzliek maksājumu saņēmējiem, — no vienas puses, pieņemt visas viena zīmola kartes (“visu *produktu* pieņemšanas” elements) neatkarīgi no šo karšu izmaksām un, no otras puses, pieņemt tās neatkarīgi no kartes atsevišķās izdevējbankas (“visu *izdevēju* pieņemšanas” elements). Maksājumu shēmas un maksājumu pakalpojumu sniedzēji var uzlikt šādu pienākumu maksājuma saņēmējiem, jo tas ir patērētāju interesēs, ka attiecībā uz vienas un tās pašas kategorijas kartēm maksājuma saņēmējs neizturas diskriminējoši pret izdevējiem vai karšu turētājiem. Tāpēc, lai gan “visu *izdevēju* pieņemšanas” elements noteikumā

par visu karšu pieņemšanu ir pamatots maksājumu karšu shēmas noteikums, jo tas liedz maksājumu saņēmējiem diskriminējoši izturēties pret atsevišķajām bankām, kas izdevušas karti, “visu *produktu* pieņemšanas” elements būtībā ir sasaistīšanas prakse, kuras ietekmē zemas maksas karšu pieņemšana tiek sasaistīta ar augstas maksas kartēm. Ja noteikumā par visu karšu pieņemšanu tiktu atcelts “visu *produktu* pieņemšanas” elements, tirgotāji varētu izvēlēties pieņemt vienīgi zemu vai zemāku izmaksu maksājumu kartes, kas, samazinot tirgotāju izmaksas, sniegtu labumu arī patērētājiem. Tādā gadījumā tirgotāji, kas pieņem debetkartes, nebūtu spiesti pieņemt arī kredītkartes, un tie, kuri pieņem kredītkartes, nebūtu spiesti pieņemt komerckartes. Tomēr, lai aizsargātu patērētāju un tā spēju iespējami bieži lietot maksājumu kartes, būtu jānosaka pienākums, ka tirgotājiem ir jāpieņem visas kartes, uz kurām attiecas tā pati regulētā starpbanku komisijas maksa. Turklāt šāds ierobežojums radītu lielāku konkurenci attiecībā uz kartēm, kuru starpbanku komisijas maksas netiek reglamentētas saskaņā ar šo regulu, jo tirgotāji iegūtu lielāku ietekmi sarunās par nosacījumiem, ar kādiem tie pieņem šādas kartes.

- (30) Lai ierobežojumi attiecībā uz visu karšu pieņemšanas noteikumu darbotos efektīvi, ir obligāti nepieciešama noteikta informācija. Pirmkārt, maksājumu saņēmējiem vajadzētu būt līdzekļiem, lai identificētu dažādo kategoriju kartes. Tāpēc dažādās kategorijas vajadzētu spēt identificēt vizuāli un ar elektroniskas ierīces palīdzību. Otrkārt, arī maksātājam vajadzētu būt informētam par tā maksājumu instrumenta(-u) pieņemšanu attiecīgā tirdzniecības vietā. Nepieciešams, lai maksājuma saņēmējs maksātājam jebkādos ierobežojumus saistībā ar attiecīgā zīmola izmantošanu darītu zināmus tajā pašā laikā un ar tādiem pašiem nosacījumiem kā informāciju, ka attiecīgais zīmols tiek pieņemts.
- (31) Lai nodrošinātu, ka šīs regulas nepareizas piemērošanas gadījumos vai gadījumos, kad starp maksājumu pakalpojumu lietotājiem un maksājumu pakalpojumu sniedzējiem rodas strīdi, ir iespējama tiesību aizsardzība, dalībvalstīm būtu jāievieš atbilstošas un iedarbīgas ārpustiesas sūdzību un tiesību aizsardzības procedūras. Dalībvalstīm būtu jānosaka noteikumi par sankcijām, ko piemēro par šīs regulas pārkāpumiem, un būtu jānodrošina, ka minētās sankcijas ir iedarbīgas, samērīgas un atturošas un ka tās tiek piemērotas.
- (32) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus — proti, noteikt vienotas prasības attiecībā uz maksājumu karšu darījumiem un interneta un mobilajiem darījumiem, kuru pamatā ir šādi karšu maksājumi — nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, un to, ka minētās rīcības mēroga dēļ šos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šī regula paredz tikai to, kas ir vajadzīgs minēto mērķu sasniegšanai.
- (33) Šī regula atbilst pamattiesībām un ievēro principus, kuri īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, proti, tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, brīvību veikt uzņēmējdarbību, patērētāju aizsardzību, un to piemēro saskaņā ar šīm tiesībām un principiem.

I NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Darbības joma

1. Šī regula nosaka vienotas tehniskās un darbības prasības Savienībā veiktiem maksājumu karšu darījumiem gadījumos, kad gan maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs, gan maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir reģistrēts Savienībā.
2. Šo regulu nepiemēro maksājumu instrumentiem, ko var izmantot tikai ierobežotā tīklā, kas radīts konkrētu vajadzību risināšanai ar tādiem maksājumu instrumentiem, kuri tiek izmantoti tikai ierobežotā veidā, tādēļ, ka tie ļauj konkrētā maksājuma instrumenta turētājam saskaņā ar tiešu komerciālu vienošanos ar profesionālu izdevēju iegādāties preces vai pakalpojumus vienīgi maksājuma instrumenta izdevēja telpās ierobežotā pakalpojuma sniedzēju tīklā, vai arī tādēļ, ka tos var izmantot vienīgi ierobežota preču un pakalpojumu klāsta iegādei.
3. II nodaļu nepiemēro:
 - (a) darījumiem ar komerckartēm,
 - (b) skaidras naudas izņemšanai no bankomātiem un
 - (c) darījumiem ar kartēm, kas izdotas trīspusējās maksājumu karšu shēmās.
4. Regulas 7. pantu nepiemēro trīspusējām maksājumu karšu shēmām.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- (1) “pieņēmejs” ir maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kas ar maksājuma saņēmēju tieši vai netieši noslēdzis līgumisku vienošanos par maksājuma saņēmēja maksājumu darījumu apstrādāšanu;
- (2) “izdevējs” ir maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kas ar maksātāju tieši vai netieši noslēdzis līgumisku vienošanos par maksātāja maksājumu darījumu iniciēšanu, apstrādāšanu un norēķinu veikšanu;
- (3) “patērētājs” ir fiziska persona, kas maksājumu pakalpojumu līgumos, uz kuriem attiecas šī regula, darbojas nolūkos, kas nav saistīti ar minētās personas amatu, uzņēmējdarbību vai profesiju;
- (4) “debitkartes darījums” ir maksājuma darījums ar karti, tostarp ar priekšapmaksas kartēm, kas piesaistītas norēķinu vai noguldījumu kontam, kurā darījums tiek debitēts, vēlākais, 48 stundas pēc darījuma autorizēšanas/iniciēšanas.
- (5) “kreditkartes darījums” ir tāds maksājuma darījums ar karti, kura norēķins tiek veikts vēlāk nekā 48 stundas pēc darījuma autorizēšanas/iniciēšanas;
- (6) “komerckarte” ir maksājumu karte, kura izdota uzņēmumiem vai valsts sektora struktūrām un kuru izmanto vienīgi darbinieku vai ierēdņu darbības izmaksu

segšanai, vai karte, kura izdota pašnodarbinātām fiziskām personām, kas nodarbojas ar uzņēmējdarbību, un kuru izmanto vienīgi minēto pašnodarbināto fizisko personu vai to darbinieku darbības izmaksu segšanai;

- (7) “kartei piesaistīts maksājuma darījums” ir pakalpojums, ko izmanto, lai ar jebkādas kartes, telesakaru, digitālas vai informācijas tehnoloģiju ierīces vai programmatūras palīdzību veiktu maksājuma darījumu, ja tā rezultāts ir maksājumu kartes darījums. Kartei piesaistīti maksājumu darījumi neietver darījumus, kuru pamatā ir cita veida maksājumu pakalpojumi;
- (8) “pārrobežu maksājuma darījums” ir tāds kartes maksājums vai kartei piesaistīts maksājuma darījums, ko iniciē maksātājs vai maksājuma saņēmējs, ja maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs un maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir reģistrēti dažādās dalībvalstīs vai ja maksājumu karti ir izdevis maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kas reģistrēts dalībvalstī, kura nav tirdzniecības vietas dalībvalsts;
- (9) “starpbanku komisijas maksa” ir maksa, ko tieši vai netieši (t. i., ar trešās personas starpniecību) maksā par katru darījumu starp maksātāja un maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, kuri iesaistīti kartes maksājumā vai maksājuma kartei piesaistītā darījumā;
- (10) “tirgotāju apkalpošanas maksa” ir maksa, ko maksājuma saņēmējs maksā pieņēmējam par katru darījumu, kurš ietver starpbanku komisijas maksu, maksājumu shēmas un apstrādes maksu un pieņēmēja peļņas daļu;
- (11) “maksājuma saņēmējs” ir fiziska vai juridiska persona, kas ir maksājuma darījuma līdzekļu iecerētais saņēmējs;
- (12) “maksātājs” ir tāda fiziska vai juridiska persona, kura ir maksājumu konta turētāja un kura atļauj veikt maksājuma uzdevumu no šā maksājumu konta, vai gadījumā, ja nav maksājumu konta, tad fiziska vai juridiska persona, kas dod maksājuma uzdevumu;
- (13) “maksājumu karšu shēma” ir tāds vienots noteikumu, prakses, standartu un/vai īstenošanas vadlīniju kopums maksājumu darījumu veikšanai Savienībā un dalībvalstīs, kas ir nošķirts no jebkādas infrastruktūras vai maksājumu sistēmas, ar kuras palīdzību tiek nodrošināta tā darbība;
- (14) “četrpusēja maksājumu karšu shēma” ir maksājumu karšu shēma, kuras ietvaros maksājumi no kartes turētāja maksājumu konta ar shēmas, maksājumu kartes izdodošā maksājumu pakalpojumu sniedzēja (no kartes turētāja puses) un pieņemošā maksājumu pakalpojumu sniedzēja (no maksājuma saņēmēja puses) starpniecību tiek veikti uz maksājuma saņēmēja maksājumu kontu, un kuras ietvaros tiek veikti *kartei piesaistīti* darījumi, kā pamatā ir tāda pati struktūra;
- (15) “trīspusēja maksājumu karšu shēma” ir maksājumu karšu shēma, kuras ietvaros no maksājumu konta, ko kartes turētāja vārdā tur shēma, tiek veikti maksājumi uz maksājumu kontu, ko maksājuma saņēmēja vārdā tur shēma, un kuras ietvaros tiek veikti *kartēm piesaistīti* darījumi, kā pamatā ir tāda pati struktūra. Ja trīspusēja maksājumu karšu shēma licencē citus maksājumu pakalpojumu sniedzējus izdot un/vai pieņemt maksājumu kartes, to uzskata par četrpusēju maksājumu karšu shēmu;
- (16) “maksājumu instruments” ir jebkāda(-as) individuāla(-as) ierīce(-es) un/vai procedūru kopums, par ko maksājumu pakalpojumu lietotājs un maksājumu

pakalpojumu sniedzējs ir vienojušies un ko maksājumu pakalpojumu lietotājs vai maksājumu pakalpojumu lietotāja vārdā izmanto, lai iniciētu maksājuma uzdevumu;

- (17) “kartei piesaistīts maksājumu instruments” ir jebkāds maksājumu instruments, tostarp karte, mobilais telefons, dators vai jebkāda cita tehniska ierīce, kurā ir attiecīga lietojumprogramma un kuru maksātājs izmanto, lai iniciētu maksājuma uzdevumu, kas nav kredīta pārvedums vai tiešā debeta maksājums, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 260/2012 2. pantā;
- (18) “maksājuma lietojumprogramma” ir ierīcē ielādēta datora programmatūra vai tās ekvivalents, kas ļauj iniciēt kartēm piesaistītus maksājumu darījumus un maksātājam ļauj izsniegt maksājumu uzdevumus;
- (19) “maksājuma uzdevums” ir maksātāja rīkojums savam maksājumu pakalpojumu sniedzējam, ar kuru pieprasa izpildīt maksājuma darījumu;
- (20) “maksājumu kartes darījums” ir maksājuma darījums, kas veikts ar maksājumu karti vai izmantojot maksājumu kartes darījuma infrastruktūru un kam pamatā ir maksājumu kartes darījuma darbības noteikumi;
- (21) “maksājumu pakalpojumu sniedzējs” ir fiziska vai juridiska persona, kam ir atļauts sniegt Direktīvas 2007/64/EK pielikumā uzskaitītos maksājumu pakalpojumus. Maksājumu pakalpojumu sniedzējs var būt izdevējs vai pieņēmējs, vai abi kopā;
- (22) “maksājumu pakalpojumu lietotājs” ir fiziska vai juridiska persona, kas izmanto maksājumu pakalpojumu kā maksātājs vai maksājumu saņēmējs, vai gan kā maksātājs, gan kā maksājumu saņēmējs;
- (23) “maksājuma darījums” ir maksātāja vai maksātāja vārdā iniciēta vai maksājumu saņēmēja iniciēta līdzekļu pārskatīšanas darbība neatkarīgi no maksātāja vai maksājumu saņēmēja attiecību pamatā esošajiem pienākumiem;
- (24) “apstrāde” ir maksājumu darījumu apstrādes pakalpojumi, t. i., darbības, kas nepieciešamas maksājuma norādījumu apstrādei starp izdevēju un pieņēmēju;
- (25) “apstrādes struktūra” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kura sniedz maksājumu darījumu apstrādes pakalpojumus;

II nodaļa

STARPBANKU KOMISIJAS MAKSAS

3. pants

Starpbanku komisijas maksas par pārrobežu darījumiem ar patērētāju debetkartēm vai kredītkartēm

- 5. Pēc diviem mēnešiem pēc šīs regulas stāšanās spēkā maksājumu pakalpojumu sniedzēji attiecībā uz pārrobežu debetkaršu darījumiem nepiedāvā vai nepieprasa *par katru darījumu* tādu starpbanku komisijas maksu vai citu saskaņotu atlīdzību ar līdzvērtīgu mērķi vai sekām, kas pārsniedz 0,2 % no darījuma vērtības.
- 6. Pēc diviem mēnešiem pēc šīs regulas stāšanās spēkā maksājumu pakalpojumu sniedzēji attiecībā uz pārrobežu kredītkaršu darījumiem nepiedāvā vai nepieprasa *par katru darījumu* tādu starpbanku komisijas maksu vai citu saskaņotu atlīdzību ar līdzvērtīgu mērķi vai sekām, kas pārsniedz 0,3 % no darījuma vērtības.

4. pants

Starpbanku komisijas maksas par visiem patērētāju debetkaršu vai kredītkaršu darījumiem

1. Pēc diviem gadiem pēc šīs regulas stāšanās spēkā maksājumu pakalpojumu sniedzēji attiecībā uz jebkādiem debetkartēm piesaistītiem darījumiem nepiedāvā vai nepieprasa *par katru darījumu* tādu starpbanku komisijas maksu vai citu saskaņotu atlīdzību ar līdzvērtīgu mērķi vai sekām, kas pārsniedz 0,2 % no darījuma vērtības.
2. Pēc diviem gadiem pēc šīs regulas stāšanās spēkā maksājumu pakalpojumu sniedzēji attiecībā uz jebkādiem kredītkartēm piesaistītiem darījumiem nepiedāvā vai nepieprasa *par katru darījumu* tādu starpbanku komisijas maksu vai citu saskaņotu atlīdzību ar līdzvērtīgu mērķi vai sekām, kas pārsniedz 0,3 % no darījuma vērtības.

5. pants

Noteikumu apiešanas aizliegums

Regulas 3. un 4. pantā minēto maksimālo robežvērtību piemērošanas nolūkā jebkādu neto kompensāciju, ko izdevējbanka attiecībā uz maksājumu darījumiem saņem no maksājumu kartes shēmas, uzskata par daļu no starpbanku komisijas maksas.

III nodaļa

DARBĪBAS NOTEIKUMI

6. pants

Licencēšana

1. Licences nolīgumos par maksājumu karšu izdošanu vai maksājumu karšu darījumu pieņemšanu ir aizliegti visi teritoriālie ierobežojumi Savienībā vai noteikumi ar līdzvērtīgu ietekmi.
2. Četrpusēju maksājumu karšu shēmu noteikumos ir aizliegti visi teritoriālie ierobežojumi Savienībā vai noteikumi ar līdzvērtīgu ietekmi.
3. Licences nolīgumos par maksājumu karšu izdošanu vai maksājumu karšu darījumu pieņemšanu ir aizliegtas visas prasības vai pienākumi saņemt konkrētas valsts licenci vai atļauju darboties pārrobežu mērogā, vai noteikumi ar līdzvērtīgu ietekmi.
4. Četrpusēju maksājumu karšu shēmu noteikumos ir aizliegtas visas prasības vai pienākumi saņemt konkrētas valsts licenci vai atļauju darboties pārrobežu mērogā, vai noteikumi ar līdzvērtīgu ietekmi.

7. pants

Maksājumu karšu shēmas un apstrādes struktūru nodalīšana

1. Maksājumu karšu shēmas un apstrādes struktūras ir neatkarīgas juridiskās formas, organizācijas un lēmumu pieņemšanas ziņā. Tās vienlīdzīgi izturas pret saviem meitasuzņēmumiem vai akcionāriem, no vienas puses, un šo shēmu lietotājiem un citiem līgumpartneriem, no otras puses, un nepadara jebkāda to sniegtā pakalpojuma nodrošināšanu nekādā veidā atkarīgu no tā, vai līgumslēdzēja puse pieņem citus shēmas piedāvātos pakalpojumus.
2. Maksājumu karšu shēmas nodrošina iespēju, ka atsevišķu karšu darījumu autorizēšanas un tīrvērtes ziņas var nodalīt un apstrādāt dažādas apstrādes struktūras.

3. Maksājumu karšu shēmu apstrādes noteikumos ir aizliegta jebkāda veida teritoriāla diskriminācija.
4. Apstrādes struktūras Savienībā, izmantojot starptautisko un Eiropas standartizācijas organizāciju izstrādātus standartus, nodrošina, ka to sistēma ir tehniski sadarbspējīga ar citām apstrādes struktūru sistēmām Savienībā. Turklāt apstrādes struktūras nepieņem vai nepiemēro tādas darbības noteikumus, kas ierobežo sadarbību ar citām apstrādes struktūrām Savienībā.

8. pants

Zīmolu koplietošana (co-badging) un lietojumprogrammas izvēle

1. Visi shēmu noteikumi un licences nolīgumu noteikumi, kas izdevējam traucē vai neļauj attiecībā uz karti, telesakaru, digitālu vai IT ierīci koplietot divus vai vairākus atšķirīgu maksājumu instrumentu zīmolus, ir aizliegta.
2. Shēmu noteikumos un licences nolīgumu noteikumos izdevējiem un pieņēmējiem piemērotie atšķirīgie nosacījumi par zīmolu koplietošanu attiecībā uz karti, telesakaru, digitālu vai IT ierīci ir objektīvi pamatoti un nediskriminējoši.
3. Maksājumu karšu shēmas kartes izdodošajiem un pieņemošajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem attiecībā uz darījumiem, kas veikti ar jebkādu ierīci, uz kuras attēlots šādas shēmas zīmols, taču kas neizmanto minēto shēmu, neuzliek prasības par ziņošanu, pienākumus segt maksas vai citus pienākumus.
4. Visi maršrutēšanas principi, kuru mērķis ir vadīt darījumus, izmantojot īpašu kanālu vai procesu, un citi tehniski un drošības standarti un prasības par apiešanos ar kartēm, telesakaru, digitālām vai IT ierīcēm, uz kurām attiecas vairāki maksājumu karšu zīmoli, ir nediskriminējošas un tiek piemērotas nediskriminējošā veidā.
5. Ja maksājumu ierīces sniedz izvēli starp dažādiem maksājumu instrumentu zīmoliem, attiecīgajam maksājuma darījumam piemērojamo zīmolu tirdzniecības vietā nosaka maksātājs.
6. Maksājumu karšu shēmas, izdevēji, pieņēmēji un maksājumu karšu apstrādes infrastruktūras pakalpojumu sniedzēji maksājumu instrumentā vai aprīkojumā, ko izmanto tirdzniecības vietā, neievieto automātiskus mehānismus, programmatūru vai iekārtas, kas maksātājam, lietojot koplietotu zīmolu maksājumu instrumentu, ierobežo lietojumprogrammas izvēli.

9. pants

Vienotas maksas atcelšana

1. Pieņēmēji par dažādu kategoriju un atšķirīgu zīmolu maksājumu kartēm maksājumu saņēmējiem piedāvā un no tiem iekasē atsevišķi norādītas tirgotāju apkalpošanas maksas, izņemot, ja tirgotāji maksājumu pakalpojumu sniedzējiem rakstiski pieprasa uzlikt vienotas apkalpošanas maksas.
2. Nolīgumos starp pieņemošajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem un maksājumu saņēmējiem ietver atsevišķi norādītu informāciju par tirgotāja apkalpošanas maksām, starpbanku komisijas maksām un shēmu maksām, ko piemēro katras kategorijas un zīmola maksājumu kartēm.

10. pants

Noteikums par visu karšu pieņemšanu

1. Maksājumu shēmas un maksājumu pakalpojumu sniedzēji nepiemēro noteikumus, kas maksājumu saņēmējiem, kuri pieņem kartes un citus maksājumu instrumentus, ko maksājumu instrumentu shēmas ietvaros izsniedzis viens izdodošais maksājumu pakalpojumu sniedzējs, var uzlikt pienākumu pieņemt arī citus tā paša zīmola un/vai kategorijas maksājumu instrumentus, ko tajā pašā shēmā izsnieguši citi izdodošie maksājumu pakalpojumu sniedzēji, izņemot, ja tiem piemēro to pašu regulēto starpbanku komisijas maksu.
2. Šā panta 1. punktā minētais ierobežojums noteikumam par visu karšu pieņemšanu neskar maksājumu shēmu un maksājumu pakalpojumu sniedzēju iespēju paredzēt, ka noteiktas kartes nevar atteikt, pamatojoties uz izdodošā maksājumu pakalpojumu sniedzēja vai kartes turētāja identitāti.
3. Tirgotāji, kas nolemj nepieņemt visas noteiktas maksājumu karšu shēmas kartes vai citus maksājumu instrumentus, skaidri un nepārprotami par to informē patērētājus, vienlaikus informējot tos par citām minētās shēmas kartēm un maksājumu instrumentiem, kas tiek pieņemti. Šo informāciju uzskatāmi izvieto pie veikala ieejas, kases vai tīmekļa vietnē, vai uz cita piemērojama elektroniska vai mobila līdzekļa, un laikus sniedz maksātājam, pirms viņš noslēdz pirkuma līgumu ar maksājuma saņēmēju.
4. Izdodošie maksājumu pakalpojumu sniedzēji nodrošina, ka to maksājumu instrumenti ir vizuāli un elektroniski identificējami, ļaujot maksājumu saņēmējiem nepārprotami identificēt, kāda zīmola vai kategorijas priekšapmaksas kartes, debetkartes, kredītkartes vai komerc kartes vai tām piesaistītus maksājumus izvēlas maksātājs.

11. pants

Noteikumi par novirzīšanu

1. Visi noteikumi licences nolīgumos, maksājumu karšu shēmu piemērotajos shēmu noteikumos un nolīgumos, kas noslēgti starp pieņemošajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem un maksājumu saņēmējiem, kuri maksājumu saņēmējiem liedz patērētājus novirzīt uz tāda maksājumu instrumenta izmantošanu, kam maksājuma saņēmējs dod priekšroku, ir aizliegti. Šis aizliegums attiecas arī uz visiem noteikumiem, kas maksājuma saņēmējam aizliedz pret noteiktas shēmas maksājumu ierīcēm izturēties labvēlīgāk vai mazāk labvēlīgi nekā pret citu shēmu ierīcēm.
2. Visi noteikumi licences nolīgumos, maksājumu karšu shēmu piemērotajos shēmu noteikumos un nolīgumos, kas noslēgti starp pieņemošajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem un maksājumu saņēmējiem, kuri maksājumu saņēmējiem liedz patērētājus informēt par starpbanku komisijas maksām un tirgotāja apkalpošanas maksām, ir aizliegti.
3. Šā panta 1. un 2. punkts neskar noteikumus par maksām, atlaidēm vai citiem novirzīšanas paņēmieniem, kas izklāstīti priekšlikuma COM (2013)547 55. pantā un Direktīvas 2011/83/ES 19. pantā²².

²²

Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Direktīva 2011/83/ES par patērētāju tiesībām.

12. pants

Informācija maksājuma saņēmējam par atsevišķiem maksājumu darījumiem

1. Pēc atsevišķa maksājuma darījuma izpildes maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējs nodrošina maksājuma saņēmējam šādu informāciju:
 - (a) atsauci, kas maksājuma saņēmējam ļauj identificēt maksājuma darījumu;
 - (b) maksājuma darījuma summu valūtā, kādā ir kreditēts maksājuma saņēmēja maksājuma konts;
 - (c) jebkādu maksājuma darījumam piemēroto maksu summu, atsevišķi norādot starpbanku komisijas maksas summu.Ar maksājuma saņēmēja iepriekšēju un nepārprotamu piekrišanu pirmajā apakšpunktā minēto informāciju var apkopot attiecībā uz zīmola, lietojumprogrammām, maksājumu instrumentu kategorijām un darījumam piemērojamajām starpbanku komisijas maksu likmēm.
2. Starp pieņēmējiem un maksājumu saņēmējiem noslēgtajos līgumos var būt iekļauts nosacījums, ka 1. punkta pirmajā apakšpunktā minētā informācija ir jāsniedz vai jādara pieejama periodiski vismaz reizi mēnesī un tādā veidā, par kādu panākta vienošanās, kas ļauj maksājuma saņēmējam saglabāt un pavairot informāciju, nemainot to.

IV nodaļa

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

13. pants

Kompetentās iestādes

1. Dalībvalstis norīko kompetentās iestādes, kuras ir pilnvarotas nodrošināt šīs regulas izpildi un kurām ir piešķirtas izmeklēšanas un tiesību normu izpildes nodrošināšanas pilnvaras.
2. Dalībvalstis par kompetentajām iestādēm var izraudzīties jau esošās struktūras.
3. Dalībvalstis var norādīt dažādas kompetentās iestādes.
4. Divu mēnešu laikā pēc šīs regulas stāšanās spēkā dalībvalstis Komisijai paziņo par šīm kompetentajām iestādēm. Tās nekavējoties informē Komisiju par turpmākām izmaiņām attiecībā uz šīm iestādēm.
5. Norīkotajām kompetentajām iestādēm, kas minētas 1. punktā, ir pietiekami resursi, lai veiktu savus pienākumus.
6. Dalībvalstis prasa kompetentajām iestādēm efektīvi uzraudzīt atbilstību šīs regulas prasībām un veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo atbilstību.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētos norīkojumus var pārsūdzēt.

14. pants

Sankcijas

1. Dalībvalstis pieņem noteikumus par sankcijām, ko piemēro par šīs regulas pārkāpumiem, un veic pasākumus, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu, ka tās tiek piemērotas. Šīs sankcijas ir efektīvas, samērīgas un preventīvas.

2. Dalībvalstis šos noteikumus paziņo Komisijai divu mēnešu laikā pēc šīs regulas stāšanās spēkā un nekavējoties paziņo tai jebkurus turpmākus grozījumus, kas tos skar.

15. pants

Izlīgums, ārpustiesas sūdzību un pārsūdzību procedūras

1. Dalībvalstis ievieš atbilstošas un efektīvas ārpustiesas sūdzību un pārsūdzību procedūras, lai izšķirtu saistībā ar šo regulu radušos strīdus starp maksājumu saņēmējiem un to maksājumu pakalpojumu sniedzējiem. Dalībvalstis šiem nolūkiem attiecīgā gadījumā izraugās jau esošas struktūras vai izveido jaunas struktūras.
2. Divu gadu laikā pēc šīs regulas stāšanās spēkā dalībvalstis Komisijai paziņo par šīm struktūrām. Tās nekavējoties informē Komisiju par jebkādam turpmākām izmaiņām attiecībā uz šīm struktūrām.

16. pants

Pārskatīšanas klauzula

Četrus gadus pēc šīs regulas stāšanās spēkā Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par tās piemērošanu. Komisija ziņojumā jo īpaši izvērtē to, cik atbilstoši ir starpbanku komisijas maksu līmeņi un novirzīšanas mehānismi, piemēram, maksas, ņemot vērā dažādo maksājumu līdzekļu izmantojumu un izmaksas un līmeni, kādā jauni dalībnieki un jaunas tehnoloģijas ienāk tirgū.

17. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*